

Analiza poslovanja i financijskog stanja - Jamnica d.d. Zagreb za 2017. godinu

Majpruz, Sandra

Undergraduate thesis / Završni rad

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **The University of Applied Sciences Baltazar Zapprešić / Veleučilište s pravom javnosti Baltazar Zapprešić**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:129:919554>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-28**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository of the University of Applied Sciences Baltazar Zapprešić - The aim of Digital Repository is to collect and publish diploma works, dissertations, scientific and professional publications](#)

VELEUČILIŠTE
s pravom javnosti
BALTAZAR ZAPREŠIĆ
Zaprešić

Preddiplomski stručni studij
Poslovanje i upravljanje

SANDRA MAJPRUZ

ANALIZA POSLOVANJA I FINANCIJSKOG STANJA
JAMNICA d.d. ZAGREB
za 2017. godinu

STRUČNI ZAVRŠNI RAD

Zaprešić, 2019. godine

**VELEUČILIŠTE
s pravom javnosti
BALTAZAR ZAPREŠIĆ
Zaprešić**

**Preddiplomski Stručni studij
Poslovanje i upravljanje**

STRUČNI ZAVRŠNI RAD

**ANALIZA POSLOVANJA I FINANCIJSKOG STANJA
JAMNICE d.d. Zagreb
za 2017. godinu**

Mentorica: mr.sc. Kristina Mićin

Studentica: Sandra Majpruz

Naziv kolegija: Poslovna analiza

JMBAG studentice: 0016120094

SADRŽAJ

1. UVOD.....	1
1.1 Predmet i cilj istraživanja	1
1.2 Problem istraživanja	1
1.3 Metode istraživanja.....	1
2. TEMELJNI PODACI O DRUŠTVU	2
2.1 O Jamnici d.d.....	2
2.2 SWOT analiza.....	3
2.3 PEST analiza.....	4
2.4 Značajni poslovni događaji (Agrokor koncern).....	5
2.5 Razvoj društva u budućnosti.....	5
3. FINANIJSKO POSLOVANJE NA TEMELJU RAČUNA DOBITI I GUBITKA..	7
3.1 Pihodi.....	8
3.2 Rashodi	10
3.3 Financijski rezultat	13
4. FINANIJSKO STANJE NA TEMELJU BILANCE	15
4.1 Imovina (aktiva)	16
4.2 Izvori financiranja (pasiva).....	21
5. POKAZATELJI EKONOMSKE ANALIZE FINANIJSKIH IZVJEŠTAJA	26
5.1 Pokazatelji uspješnosti.....	26
5.2 Pokazatelji financijske stabilnosti i ekonomske snage	27
5.3 Pokazatelji aktivnosti.....	28
5.4 Pokazatelji dodane vrijednosti.....	30
5.5 Pokazatelji potencijalnog bankrota.....	31
6. UPRAVLJANJE FINANIJSKIM I OPERATIVNIM RIZICIMA	33
6.1 Financijski rizici	33
6.2 Operativni rizici	34
7. ZAKLJUČAK	35
8. POPIS LITERATURE	36
8.1 Knjige	36

8.2	Internetski izvori.....	36
9.	POPIS TABLICA I SLIKA.....	37

1. UVOD

Analiza financijskih izvještaja dio je poslovne analize, a provodi se sa svrhom upoznavanja ekonomske i financijske snage te mogućih promjena u položaju poduzeća. U ovom završnom radu analizirat će se poslovanje i financijsko stanje Jamnice d.d. za 2017. godinu. Kroz financijske izvještaje objavljenje na stranicama Zagrebačke burze, analizira se poslovanje Jamnice kroz horizontalu analizu, vertikalnu analizu te preko pojedinačnih, skupnih i sintetskih financijskih pokazatelja. Svrha provođenja analize financijskih izvještaja javlja se u upoznavanju društva te njegove financijske i ekonomske snage. Pomoću analize financijskih izvještaja dolazi se do odgovora na pitanja koja su vezana uz poslovanje društva, financijski položaj društva, razvoj u budućnosti te koji rezultati poslovanja se mogu očekivati u narednim godinama. Korištenjem financijskih pokazatelja ocjenjuje se sigurnost i uspješnost poslovanja poduzeća, a kroz dobivene rezultate društvo se može uspoređivati s konkurencijom tj. može se odrediti tržišna moć koja investitorima daje odgovor da li je poželjno investirati u društvo ili nije. Do dobivenih rezultata Jamnice d.d. dolazi se analiziranjem bilance, računa dobiti i gubitka te putem izračuna rentabilnost, profitabilnost, ekonomičnost, likvidnost i solventnost.

1.1 Predmet i cilj istraživanja

Istraživanjem poslovanja Jamnice d.d. preko nekonsolidiranih, nerevidiranih financijskih izvještaja cilj je prikazati poslovanje i financijsko stanje društva, jednog od dominantnijih u proizvodnji bezalkoholnih pića za 2017. godinu. Kroz analizu bilance i računa dobiti i gubitka Jamnice, dolazi se do zaključka kako je Jamnica jedno od najvećih poduzeća u toj industriji te ima jaku distribucijsku mrežu kako u Republici Hrvatskoj, tako i u drugim zemljama.

1.2 Problem istraživanja

Pad prihoda i dobiti te povećanje obveza u 2017. godini izazvanih krizom Agrokorova veliki su problemi s kojima se susreće društvo. Nastanak krize u Agrokoru izazvala je ne isporuku kupcima, osobito u veleprodaji, kašnjenje plaća, a došlo je i do otežanog kontinuiteta u proizvodnji Jamnice.

1.3 Metode istraživanja

Izvori podataka i metode korištene za izradu rada uključuju stručnu literaturu koja je usko povezana s analizom financijskih izvještaja i računovodstvom. Za izračun financijskih izvještaja i pokazatelja korišteni su podaci objavljeni na stranicama Zagrebačke burze i službene stranice Jamnice. Također, u istraživanju se koriste članci objavljeni na internetskim stranicama koji se odnose na događaje u Jamnici te promjene u njezinom poslovanju.

2. TEMELJNI PODACI O DRUŠTVU

Jamnica d.d. osnovana je u Hrvatskoj te je jedan od najvećih hrvatskih proizvođača mineralnih voda i bezalkoholnih pića s tradicijom od 190 godina, a proizvodi Jamnice mogu se pronaći diljem svijeta. Tijekom proteklih 25 godina promišljenim ulaganjima u modernizaciju, razvoj i nove tehnologije Jamnica je došla do pozicije jednog od najmodernijih europskih proizvođača mineralnih voda i bezalkoholnih pića.¹ Sjedište društva je u Zagrebu u Getaldicevoj ulici 3, a njihove dionice nalaze na službenom tržištu Zagrebačke burze. Ukupan broj izdanih dionica je 22.126, a svaka nominalne vrijednosti 3.800,00 kn. Na dan 31.12.2017. godine dioničari Jamnice su Agrokor d.d. (75,92%), Centar za restrukturiranje i prodaju (CERP) (5,56%), dok su ostali dioničari u vlasništvu ukupno 18,52% pri čemu niti jedan dioničar nije imao više od 1,69%. Temeljni kapital društva iznosi 84.078.800,00 kn te je uplaćen u cijelosti. Sa zadnjim danom 2017. godine društvo je imalo 922 zaposlena što je u odnosu na 2016. godinu manje, kada je imalo 986 zaposlenih. Prosječna neto plaća 2017. godine iznosi 7.194,53 kn, a u 2016. godini 7.264,92 kn u 2019. godini Jamnica d.d. mijenja ime u „Jamnica plus“ društvo s ograničenom odgovornošću za proizvodnju.

2.1 O Jamnici d.d.

Jamnica godinama gradi pozitivan imidž, točnije, od davne 1828. godine kada je započelo prvo punjenje boca koja su bila namijenjena za tržište, stvarajući čvrste veze s potrošačima i ugodno radno okruženje za svoje zaposlenike. Uz bogatu tradiciju i kvalitetom proizvoda osvaja tržišta izvan regije.² Može se pohvaliti jakom distribucijskom mrežom koja omogućuje da su proizvodi dostupni svim potrošačima. Osim u Hrvatskoj, distribucijska mreža obuhvaća i regije izvan Hrvatske. Prodajna mjesta u Hrvatskoj uključuju Zagreb, Split, Rijeku i Osijek, dok predstavništva u susjednim zemljama uključuju Sloveniju sa sjedištem u Ljubljani te Srbiju sa sjedištem u Beogradu. U sastavu Jamnice d.d. je i punionica prirodne mineralne vode Jamnice u Pisarovini, punionica prirodne izvorske vode Jane i bezalkoholnih pića u Svetoj Jani, punionica prirodnih voćnih sokova Juicy, punionica prirodne mineralne vode i bezalkoholnih pića Sarajevski kiseljak.

Menadžment je razvio dobru misiju i viziju Jamnice koje su im vodilje kroz njihovo poslovanje. Misija Jamnice je prepoznavanje i zadovoljavanje potreba potrošača za bezalkoholnim napicima, pružanje dodatnih vrijednosti kroz stalni razvoj naših proizvoda i usluga, kao i edukacija potrošača i širenje svijesti o kulturi pijenja te kvaliteti i vrijednosti prirodne mineralne, izvorske vode i voćnih napitaka. Vizija kojom se društvo vodi je kroz kontinuirano ulaganje u postojeća i nova tržišta, razvoj proizvoda i usluga te edukacija zaposlenika, čime želi učvrstiti poziciju lidera u regiji te postati značajan subjekt na globalnom tržištu.

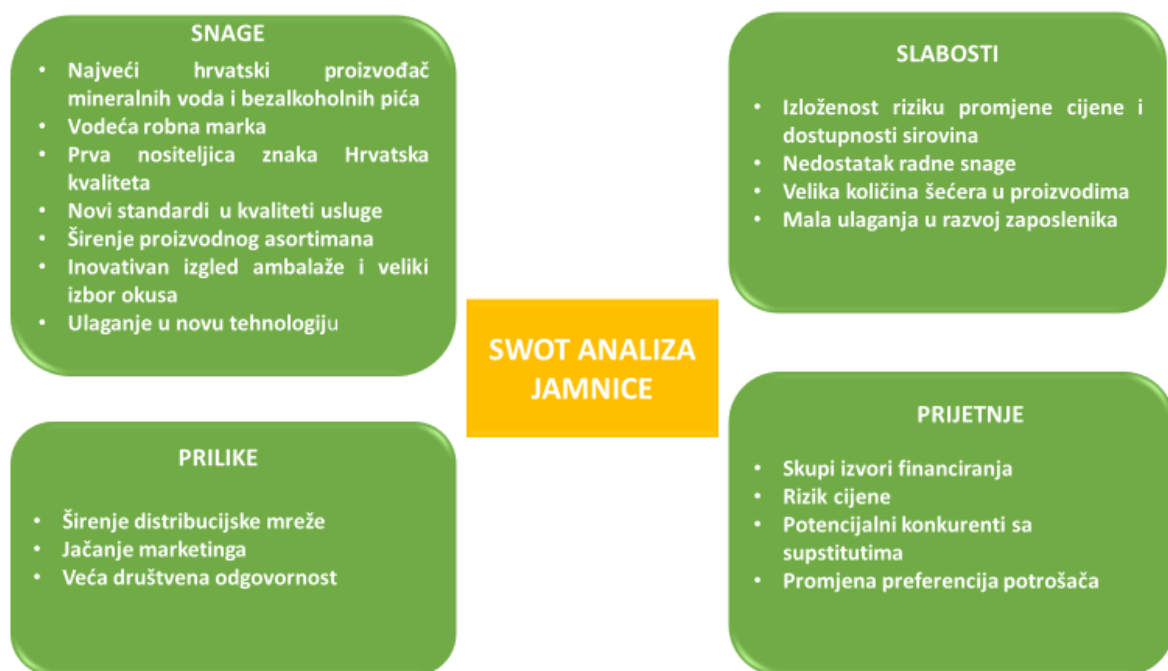
¹Osnovni podaci o Jamnici, službena stranica Jamnice <https://jamnica.company/hr/o-nama/osnovni-podaci>

² Isto kao i prethodno <https://jamnica.company/hr/o-nama/misija-i-vizija>

Godine 2002. Jamnica započinje s komercijalnom proizvodnjom prirodne izvorske vode Jane, a u prosincu je počela proizvodnja osvježavajućih napitaka Juicy fruits, te voćnih sokova TO. Kvaliteta proizvoda, sustav upravljanja okolišem te energetska učinkovitost ogleđaju se u mnogobrojnim certifikatima kao što su ISO 9001, HACCP, ISO 14001, ISO 50001 te ima certificiran sustav upravljanja sigurnošću hranom. Spomenuti certifikati potvrđuju sustavno upravljanje poslovanjem, kontinuirano praćenje proizvodnih procesa i kontrolu proizvoda.³

2.2 SWOT analiza

SWOT analiza predstavlja metodu pomoću koje se ocjenjuje strategija poduzeća i uključuje četiri ključna faktora: snage (strengths), slabosti (weakness), prilike (opportunities) i prijetnje (threats). Snage i slabosti predstavljaju unutarnje karakteristike poduzeća, dok prilike i prijetnje dolaze iz okruženja. Ona se temelji na prikupljenim i analiziranim podacima za vrijeme istraživanja tržišta, a pomoću SWOT analize identificiramo i uzimamo u obzir ključne čimbenike u trenutku plasiranja novog proizvoda ili usluge na tržište. Namijenjena je za određivanje sposobnosti poduzeća prema uvjetima koji se nalaze u okolini poduzeća. (Goldstein, 2009.)

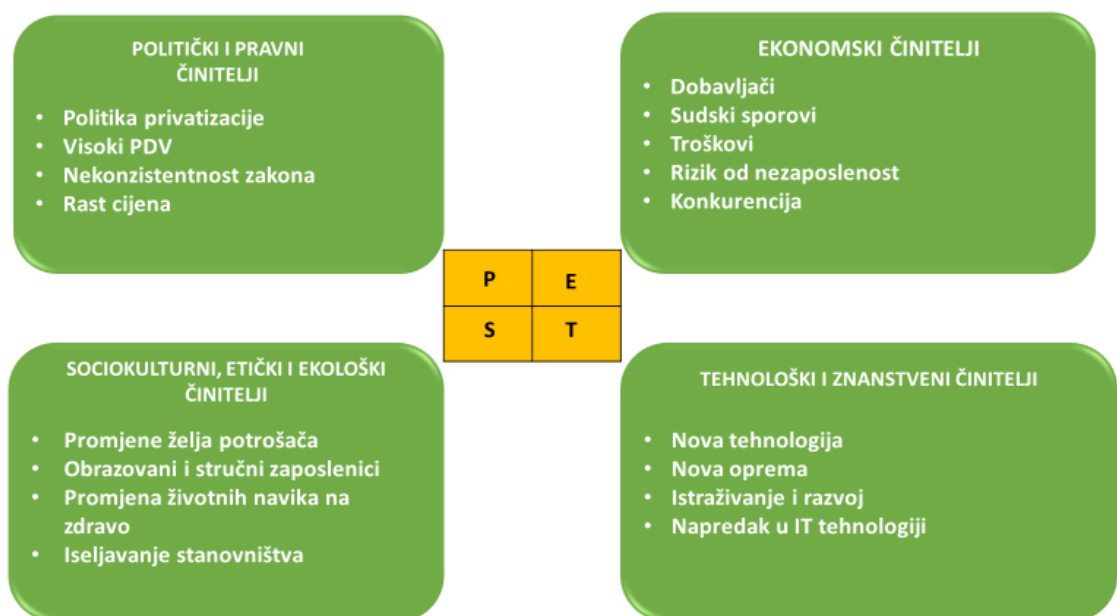

Slika 1 Primjer SWOT analize za Jamnicu d.d.

³Upravljanje sustavima poslovanja, službena stranica Jamnice <https://jamnica.company/hr/o-nama/upravljanje-sustavima-poslovanja>

2.3 PEST analiza

PEST analiza je metoda analize poslovnog okruženja i predstavlja temelj za strateško planiranje. PEST analiza je proces ocjene i interpretacije informacija dobivenih istraživanjem političkih i pravnih (P), ekonomskih (E), sociokulturnih, ekoloških i medijskih (S) i tehnološko-znanstvenih (T) činitelja okoline poduzeća. Cilj analize je prepoznati i ukazati na važne faktore koji utječu na sadašnjost i budućnost poduzeća. Osim kategorizacije faktora, zadatak PEST analize je i utvrđivanje njihova međusobnog utjecaja i međudjelovanja kako bi se prepoznale prilike i prijetnje.⁴ Političko okruženje uzima se kao važan faktor prilikom ulaska na strano tržište te se odnosi na razumijevanje političkih prilika na postojećem ili novom tržištu, važno je biti upućen u političku situaciju kako na domaćem tako i na stranom tržištu. Ekonomsko okruženje odnosi se na zdravu ekonomiju tj. dobru kupovnu moć, bogatstvo države, nacije ili regije koje također utječu na strateško planiranje tvrtke. Kroz sociološko ili demografsko okruženje prate se trendovi populacije koja je uključena u tržište. Ovaj dio analize uključuje i stupanj obrazovanja na lokalnom području, a bitan je kako za potencijalnu radnu snagu, tako i za potencijalne klijente tvrtke. Ukoliko se radi o prosječno niže obrazovanom kadru potrebni su veći troškovi obrazovanja. Tehnološko okruženje se ne odnosi samo na tehnologiju u smislu računala i sustava za učinkovitije poslovno upravljanje, već i na infrastrukturu potrebnu za podršku modernim sustavima.⁵

Slika 2 Primjer PEST analize na društvu Jamnice d.d.

⁴Prof. dr. sc. Tipurić Darko, Situacijska analiza, analiza makro okoline <http://www.efzg.unizg.hr/UserDocsImages/OIM/dhruska/2014-2-%20Situacijska%20analiza%20-%20okolina%20i%20SWOT.pdf>

⁵ PEST analiza <http://www.ebizmags.com/sto-je-pest-analiza-i-cemu-sluzi/>

2.4 Značajni poslovni događaji (Agrokor koncern)

Agrokor koncern do 2017. godine bila je najveća tvrtka u Hrvatskoj i jedna od najvećih tvrtki u Jugoistočnoj Europi. Osnovana djelatnost kojom se Agrokor bavi je proizvodnja i distribucija hrane i pića u kojima posluju hrvatski proizvođač mineralne i izvorske vode Jamnica, sladoleda Ledo, ulja, margarina i majoneze Zvijezda, najveća hrvatska mesna industrija PIK Vrbovec, Belje, najveći poljoprivredno-industrijski kombinat u Hrvatskoj, vodeći maloprodajni lanac Konzum, te vodeći hrvatski distributer tiskovina Tisak.⁶

Sve je počelo 1976. godine kada je najpoznatiji hrvatski poduzetnik Ivica Todorić osnovao Poljoprivredni obrt i počeo se baviti uzgojem cvijeća. Prekretnicom za poslovni uzlet smatra se preuzimanje maloprodajnog lanca Unikonzuma 1994. godine gdje je dobio prodajne prostore i veliki dio tržišta. Godine 1995. Unikonzum je postao Konzum te je te godine otvoren i prvi veliki prodajni centar Super Konzum. Potom je slijedio val preuzimanja i investiranja u propale državne poljoprivredne tvrtke kao što su PIK Vrbovec, Belje, Vupik i PIK Vinkovci.⁷ Godine 2016. okidač koji je najavio katastrofu zbio se kada je kreditna agencija Moody's spustila ocjenu rejtinga Agrokoru s B2 na B3. Razlog tome bila je ocjena da su prihodi kompanije u prvih devet mjeseci 2016. godine pali 2,2 %, uz daljnji rast financijskih troškova za 3,9 %. Moody's je u Agrokorov dug uključio i PIK-obveznice koje je izdao Adria Group, a razlog je bio kreditni aranžman refinanciranja dugova s ruskim bankama vrijedan 840 milijuna eura. Pikovim obveznicama dogovoreno je prijevremeno dospijeće tog duga ako PIK-obveznice ne budu refinancirane najkasnije 90 dana prije dospijeća. Time činom pogoršan je omjer zaduženosti i operativne dobiti (EBITDA).⁸

Tako je 10. travnja 2017. godine Trgovački sud u Zagrebu otvorio postupak izvanredne uprave nad Agrokorom i njegova 24 povezana i ovisna društva u Hrvatskoj, među kojima je i Jamnica. U travnju 2017. godine upravljanje preuzima državna vlast Republike Hrvatske, koja 10. travnja 2017. godine na čelo Agrokora imenuje Antu Ramljaka. Agrokor je trenutačno u procesu Izvanredne Uprave što je poseban stečajni postupak u Republici Hrvatskoj. Dana 1. travnja 2019. izvršen je prijenos gospodarske cjeline na Fortenova Grupa d.d., odnosno na Jamnica plus d.o.o., kompaniju u vlasništvu Fortenova Grupe.

2.5 Razvoj društva u budućnosti

Korporativna strategija razvoja u uvjetima sve jače konkurencije na našem tržištu i promjenama tržišnih uvjeta izazvana globalnom recesijom, odnosno ulaskom multinacionalnih kompanija na naše tržište, svaki poslovni sustav nastoji, ne samo

⁶ Počeci i razvoj Agrokor grupe <http://www.agrokor.hr/hr/koncern/o-nama/>

⁷ Rad o slučaju Agrokor, kriza najveće hrvatske ekonomije https://www.fes-croatia.org/fileadmin/user_upload/171109_Agrokor_WEB.pdf

⁸ Isto kao i prethodno https://www.fes-croatia.org/fileadmin/user_upload/171109_Agrokor_WEB.pdf

opstati, nego se i razvijati i biti što bolji. Tako je i Jamnica koncipirala svoj strateški plan razvoja kompanije u dvije faze : kratkoročne mjere i srednjoročne mjere.

Kratkoročne mjere uključuju usmjerenost na razvoj, inovativnosti te inovativni načini komunikacije, stvaranje novih kategorija proizvoda, proširenje proizvodnog asortimana, poboljšanje kvalitete usluga i brige o kupcu, te jačanje lojalnosti potrošača.

Srednjoročne mjere usmjeravaju se na korporativnu strategiju, odnosno povećanje prihoda i konkurentne prednosti, optimizacije troškova i smanjenje količine šećera u proizvodima za 20%.

Jamnica u budućnosti želi uz postojeći asortiman uvesti i druge proizvode tj. bazira se na inoviranje asortimana. Inoviranje asortimana uključivalo bi nove okuse, nove kategorije proizvoda, pakiranje te novi način komunikacije. Razvojne aktivnosti u budućnosti temeljit će se na maksimizaciji stvaranja slobodnog novčanog toka i profitabilnosti te optimizaciji poslovnih procesa i troškova. Jamnica se usmjerava na jače strateško povezivanje i dodatno iskorištavanje sinergijskih efekata poslovanja s povezanim društvima.⁹

⁹Revizorko izvješće Jamnice d.d za 2017. godinu <https://www.zse.hr/userdocsimages/financ/JMNC-fin2017-1Y-REV-K-HR.pdf>

3. FINANCIJSKO POSLOVANJE NA TEMELJU RAČUNA DOBITI I GUBITKA

Račun dobiti i gubitka jedan je od temeljnih financijskih izvještaja koji prikazuje aktivnost poduzeća u određenom razdoblju te koliko je ostvareno prihoda, rashoda i kakav je financijski rezultat društva. Prihodi i rashodi nastaju promjenama koje su vezane uz promjene u imovini i izvorima imovine. Najveći dio prihoda ostvaruje se prodajom proizvoda, odnosno fakturnom vrijednošću koja je izražena bez PDV-a dok su rashodi troškovi koji nastaju prilikom stjecanja imovine. Ukoliko je poduzeće ostvarilo više prihoda od rashoda, govorimo o dobiti, a ukoliko je obratno radi se o gubitku tj. negativnom financijskom rezultatu. Društvo koje posluje s pozitivnim financijskim rezultatom nakon odbitka poreza koji pripada državi mora dobit preraspodijeliti na tri dijela: na rezerve, na zadržanu dobit te dio koji pripada vlasnicima kao naknada za uloženi kapital. (Žager, K.; Mamić Sačer, I.; Sever, S.; Žager, L.; 2008.). Model RDG-a pomoću kojeg se može izračunati dobit ili gubitak na kraju financijskog razdoblja sastoji se od ukupnih prihoda od kojih se oduzimaju ukupni rashodi te se dobiva dobitak ili gubitak prije poreza tj. bruto dobit ili gubitak od kojeg se oduzima porez na dobit kako bi se dobila neto dobit ili gubitak. (Parać, 2013.)

Rezultate računa dobiti i gubitka u 2017. godini prikazat će se pomoću horizontalne i vertikalne analize te će se uspoređivati s prethodnom godinom. Horizontalnom analizom prikazuje se tendencija i dinamika promjena pojedinih stavki financijskog izvještaja kroz dva razdoblja dok se vertikalnom analizom promatra struktura tj. pojedine stavke unutar financijskog izvještaja. (Parać, 2013.)

Tablica 1. Skraćeni Račun dobiti i gubitka

(u tis. kn)

Tek .	N a z i v	2016		2017		Index
		Svota	(%)	Svota	%	
0	1	2	3	4	5	6 (4/2)*100
1.	Poslovni prihodi	1.414.570	94,3	1.372.000	98,3	97,0
2.	Poslovni rashodi	1.772.460	118,1	4.874.958	349,5	275,0
3.	Financijski prihodi	86.056	5,7	22.684	1,6	26,4
4.	Financijski rashodi	12.487	0,8	11.753	0,8	94,1
5.	Udio u dobiti od pridruženih poduzetnika	0	0,0	340	0,0	0,0
6.	Udio u gubitku od pridruženih poduzetnika	0	0,0	0	0,0	0,0
7.	Izvanredni - ostali prihodi	0	0,0	0	0,0	0,0
8.	Izvanredni - ostali rashodi	0	0,0	0	0,0	0,0
9.	UKUPNI PRIHODI (1+3+5+7)	1.500.626	100,0	1.395.024	100,0	93,0
10.	UKUPNI RASHODI (2+4+6+8)	1.784.947	118,9	4.886.710	350,3	273,8
11.	Dobit ili gubitak prije oporezivanja (9-10)	-284.321	-18,9	-3.491.686	-250,3	1.228,1
12.	Porez na dobit	51.603	3,4	54.673	3,9	105,9
13.	Dobit ili gubitak razdoblja (11-12)	-335.924	-22,4	-3.546.360	-254,2	1.055,7

Izvor: GFI za 2017. godinu, obrada autora

Horizontalnom analizom analizirat će se podaci iz skraćenog računa dobiti i gubitka:

Ukupni prihodi u 2017. godini iznosili su 1.395 milijuna kuna što je za 7% manje u odnosu na prethodnu godinu kada su ukupni prihodi iznosili 1.500 milijuna kuna.

Ukupni rashodi u 2017. godini iznosili su oko 4.887 tisuća što je za 173,8% više u odnosu na prethodnu godinu. Jednokratne stavke koje povećavaju rashode su troškovi proizvodnje, nabava trgovačke robe, negativne tečajne razlike, negativne kamate, povećanje obveza te smanjenje imovine.

Društvo je 2017. godine ostvarilo gubitak u iznosu od 3.546 milijuna kuna što je u odnosu na 2016. godinu poraslo za 955,7%. Povećanje gubitka 2017. godine rezultat je knjiženja rezervacija za izdana financijska jamstva i povećanje ispravka vrijednosti potraživanja od povezanih društva.

Proučavanjem ukupnih prihoda i ukupnih rashoda može se vidjeti da li je tvrtka poslovala ekonomično, a iz primjera Jamnice d.d. za 2017. godinu donosimo zaključak kako društvo nije poslovalo ekonomično ni profitabilno.

Pojedine stavke u strukturi računa dobiti i gubitka analizirat će se kroz vertikalnu analizu, a najzanimljiviji tj. s velikom promjenom u 2017. godini u odnosu na 2016. godinu, jesu rast poslovnih rashoda koji u strukturi računa dobiti i gubitka u 2017. godini sudjeluje sa 349,5% što je u odnosu na prethodnu godinu više za 231,4 postotna poena. Posljedica ovako velikog odstupanja je knjiženje rezervacija za izdana financijskih jamstva koji su već spomenuti u horizontalnoj analizi.

3.1 Prihodi

Prihodi nastaju u trenutku kada dolazi do povećanja imovine ili smanjenja obveza. Prihodi koji nastaju u poslovanju dijele se na redovne i izvanredne prihode. Poslovni prihodi tj. prihodi koji nastaju prodajom proizvoda ili pružanjem usluga te financijski prihodi koji nastaju ulaganjem u dionice ili obveznice, dio su redovnih prihoda dok se izvanredni prihodi pojavljuju povremeno, a izazvani su prodajom dugotrajne imovine, prodajom sirova, otpisom obveza i dr. (Žager, K.; Mamić Sačer, I.; Sever, S.; Žager, L.; 2008.)

Tablica 2. Struktura poslovnih prihoda

(u tis. kn)

Tek. broj	Naziv	2016		2017		Index
		Svota	(%)	Svota	(%)	
0	1	2	3	4	5	6 (4/2)*100
1.	Prihodi od prodaje	1.409.216	99,6	1.323.822	96,5	93,9
2.	Ostali poslovni prihodi	5.354	0,4	48.178	3,5	899,9
3.	Ukupno	1.414.570	100,0	1.372.000	100,0	97,0

Izvor: GFI za 2017. godinu, obrada autora

Ukupni poslovni prihodi za 2017. godinu iznosili su 1.372 milijuna kuna što je u odnosu na prethodnu godinu manje za 3%, a u strukturi poslovnih prihoda, prihodi od prodaje 2017. godine sudjeluju sa 96,5% što je u odnosu na prethodnu godinu manje za 3,1 postotni poen.

Tablica 3. Struktura financijskih prihoda

(u tis. kn)

Tek. broj	Naziv	2016		2017		Index
		Svota	(%)	Svota	(%)	
0	1	2	3	4	5	6 (4/2)*100
1.	Kamate, tečajne razlike, dividende i slični prihodi iz odnosa s povezanim poduzetnicima	83.045	96,5	16.745	73,8	20,2
2.	Kamate, tečajne razlike, dividende i slični prihodi iz odnosa s nepovezanim poduzetnicima i drugim osobama	3.011	3,5	2.424	10,7	80,5
3.	Dio prihoda od pridruženih poduzetnika i sudjelujućih interesa	0	0,0	0	0,0	0,0
4.	Nerealizirani dobitci (prihodi) od financijske imovine	0	0,0	0	0,0	0,0
5.	Ostali financijski prihodi	0	0,0	3.516	15,5	0,0
6.	Ukupno	86.056	100,0	22.684	100,0	26,4

Izvor: GFI za 2017. godinu, obrada autora

Financijski prihodi ostvaruju se ulaganjem u financijske resurse, povećanjem raspoložive imovine, prihodima od kamata, dividendi, pozitivnih tečajnih razlika i sl.

Ukupni financijski prihodi u 2017. godini iznose 22,7 milijuna kuna što je za 73,6% manje u odnosu na prethodnu godinu, a u strukturi financijskih prihoda, prihodi od kamata, tečajne razlike, dividende i slični prihodi iz odnosa s povezanim poduzetnicima 2017. godine sudjeluju sa 73,8% što je za 22,7 postotna poena manje u odnosu na prethodnu godinu.

Pad financijskih prihoda u 2017. godini je zbog smanjenja prihoda od kamata zato što se od dana kada se otvorio postupak izvanredne uprave nad Agrokorom nisu obračunavale kamate na potraživanja koja su nastala prije otvaranja postupka izvanredne uprave.

U strukturi financijskih prihoda spominju se tečajne razlike, prihodi od dividendi te nerealizirani dobitak od financijske imovine koji imaju veliku ulogu u poslovanju društva. Tečajne razlike mogu biti pozitivne i negativne, a javljaju se kada društvo posluje s inozemstvom. Pozitivne tečajne razlike se javljaju kada imamo imovinu, a tečaj raste ili ako imamo obaveze a tečaj pada. Negativne tečajne razlike se javljaju isključivo kada imamo imovinu, a tečaj pada ili kada imamo obaveze, a tečaj raste. Uz tečajne razlike, spominju se i povezani poduzetnici koji imaju određeni udio u društvu. Postoje većinski (50% + 1), sudjelujući (od 20% do 50%) i manjinski koji imaju manje od 20% udjela u društvu. Na dan 31.12.2017. godine najveći dioničari društva Jamnica d.d. bili su Agrokor d.d. sa 75,92% udjela i Centar za restrukturiranje i prodaju (CERP) sa 5,56% udjela dok su ostali dioničari u vlasništvu ukupno 18,52% pri čemu niti jedan dioničar nije imao više od 1,69% udjela. Društvo Jamnica d.d. posjeduje udjele u temeljnom kapitalu ovisnih društava Mladina d.d.

(60,89%), Sarajevski kiseljak d.d. (99,86%), Fonyodi Asvanyviz Kft. (100%), Jamnica mineralna voda d.o.o. (100%), Mg Mivela d.o.o. (100%), Roto dinamic d.o.o. (100%), Agrokor Zagreb d.o.o. (99,86%) te DB Kantun veleprodaja d.o.o. (79%). Prihodi od dividendi iskazuju se kada imamo udio u dionicama druge tvrtke, a prihod se ostvaruje kada druga tvrtka donese odluku o isplati dividende. Nerealizirani dobitak od financijske imovine kojeg Jamnica d.d. nema, javlja se u trenutku kada postoji razlika između vrijednosti dionica.

3.2 Rashodi

Kao posljedica trošenja, smanjenja imovine ili povećanja obveza nastaju rashodi koji smanjuju glavnica ili kapital poduzeća. Kao i prihodi, rashodi se dijele na redovne i izvanredne rashode, kod kojih se u poslovne (redovne rashode) uključuju vrijednost utroška sirovine, materijala, energija, ljudski rad i sl. Financijske rashode čini korištenje tuđih novčanih sredstava u obliku kamata, negativnih tečajnih razlika ili korekcije vrijednosti financijskih plasmana. Najčešći izvanredni rashodi koji se pojavljuju u poslovanju vezani su uz štete, kazne, otuđenja imovine itd. (Žager, K.; Mamić Sačer, I.; Sever, S.; Žager, L.; 2008.)

Tablica 4. Poslovni rashodi

(u tis. kn)

Tek. broj	Naziv	2016		2017		Index
		Svota	(%)	Svota	(%)	
0	1	2	3	4	5	6 (4/2)*100
1.	Promjena vrijednosti zaliha proizvodnje u tijeku i gotovih proizvoda	3.074	0,0	-7.242	-0,1	-235,6
2.	Materijalni troškovi	924.222	52,1	800.169	16,4	86,6
3.	Troškovi osoblja	145.418	8,2	130.665	2,7	89,9
4.	Amortizacija	35.701	2,0	38.820	0,8	108,7
5.	Ostali troškovi	92.757	5,2	88.797	1,8	95,7
6.	Vrijednosno usklađivanje	571.289	32,2	704.418	14,4	123,3
7.	Rezerviranja	0	0,0	3.118.568	64,0	0,0
8.	Ostali poslovni rashodi	0	0,0	763	0,0	0,0
9.	Ukupno	1.772.460	99,8	4.874.958	100,0	275,0

Izvor: GFI za 2017. godinu, obrada autora

Ukupni poslovni rashodi u 2017. godini iznosili su 4.875 milijuna kuna što je porast za 175% u odnosu na prethodnu godinu. Poslovni rashodi su veći 2017. godine zbog knjiženja rezervacija za izdana financijska jamstva u 2017. godini te zbog ispravka vrijednosti potraživanja od povezanih društva u 2017. i 2016. godini.

Promjena vrijednosti zaliha proizvodnje u tijeku i gotovih proizvoda koristi se kako bi se povećale zalihe, a smanjila dobit.

Materijalni troškovi u 2017. godini iznose 800 milijuna kuna što je u odnosu na prethodnu godinu manje za 13%, istovremeno troškovi osoblja u 2017. godini iznose 131 milijun kuna što je u odnosu na prethodnu godinu manje za 10% zbog provedene reorganizacije društva u 2016. godini.

U strukturi poslovnih rashoda, amortizacija se obračunava na nematerijalnoj i materijalnoj imovini od prvog dana idućeg mjeseca kada je oprema ili stroj stavljen u upotrebu.

Vrijednosno usklađivanje u 2017. godini iznosilo je 704 milijuna kuna što je za 23,3% više u odnosu na prethodnu godinu zbog već spomenutih ispravaka potraživanja od povezanih društava te zbog jednokratnog ispravka udjela u 2017. godini u društvima Konzum i Mg Mivela. Vrijednosno uskladiti se mogu potraživanja koja nismo uspjeli naplatiti i zalihe.

Tablica 5. Struktura materijalnih troškova

(u tis. kn)

Tek. broj	Naziv	2016		2017		Index
		Svota	(%)	Svota	(%)	
0	1	2	3	4	5	6 (4/2)*100
1.	Troškovi sirovina i materijala	240.273	26,0	236.274	29,5	98,3
2.	Troškovi prodane robe	480.492	52,0	384.341	48,0	80,0
3.	Ostali vanjski troškovi	203.457	22,0	179.554	22,4	88,3
4.	Ukupno	924.222	100	800.169	100	86,6

Izvor: GFI za 2017. godinu, obrada autora

Ukupni materijalni troškovi u 2017. godini iznosili su 800 milijuna kuna što je u odnosu na prethodnu godinu manje za 13,4%. Troškovi prodane robe u strukturi materijalnih troškova sudjeluju s 48% što je za 4 postotna poena manje u odnosu na prethodnu godinu.

Tablica 6. Struktura troškova osoblja

(u tis. kn)

Tek. broj	Naziv	2016		2017		Index
		Svota	(%)	Svota	(%)	
0	1	2	3	4	5	6 (4/2)*100
1.	Neto plaće i nadnice	85.959	59,1	79.600	60,9	92,6
2.	Troškovi poreza i doprinosa iz plaća	38.061	26,2	32.079	24,6	84,3
3.	Doprinosi na plaće	21.398	14,7	18.985	14,5	88,7
4.	Ukupno	145.418	100,0	130.665	100,0	90

Izvor: GFI za 2017. godinu, obrada autora

Troškovi osoblja odnose se na troškove plaća i naknada plaća s pripadajućim porezima i doprinosima.

Ukupni troškovi osoblja u 2017. godini iznose 131 milijun kuna što je za 10% manje u odnosu na prethodnu godinu. Smanjenje troška zaposlenih rezultat je provedene reorganizacije društva tijekom 2016. godine

U strukturi troškova osoblja, neto plaće i nadnice sudjeluju sa 60,9% što je u odnosu na prethodnu godinu više za 1,8 postotna poena.

Ukupan broj zaposlenih u društvu Jamnice d.d. u 2017. godini je 922, a prosječna neto plaća iznosila je 7.200,00 kn.

Tablica 7. Struktura troškova vrijednosnog usklađivanja (u tis. kn)

Tek. broj	Naziv	2016		2017		Index
		Svota	(%)	Svota	(%)	
0	1	2	3	4	5	6 (4/2)*100
1.	Dugotrajne imovine (osim financijske)	3.268	0,6	48.385	6,9	1.480,5
2.	Kratkotrajne imovine (osim financijske)	568.021	99,4	656.033	93,1	115,5
3.	Ukupno	571.289	100,0	704.418	100,0	123,3

Izvor: GFI za 2017. godinu, obrada autora

Vrijednosno usklađenje nastaje kao rezultat procjene dotadašnje vrijednosti neke imovine na niže. (Parać, 2013.)

Ukupni troškovi vrijednosnog usklađenja za 2017. godinu iznose 704 milijuna kuna što je za 23,3% više u odnosu na prethodnu godinu.

Tablica 8. . Struktura financijskih rashoda (u tis. kn)

Tek. broj	Naziv	2016		2017		Index
		Svota	(%)	Svota	(%)	
0	1	2	3	4	5	6 (4/2)*100
1.	Kamate, tečajne razlike, dividende i slični prihodi iz odnosa s povezanim poduzetnicima	83.045	96,5	16.745	73,8	20,2
2.	Kamate, tečajne razlike, dividende i slični prihodi iz odnosa s nepovezanim poduzetnicima i drugim osobama	3.011	3,5	2.424	10,7	80,5
3.	Dio prihoda od pridruženih poduzetnika i sudjelujućih interesa	0	0,0	0	0,0	0,0
4.	Nerealizirani dobitci (prihodi) od financijske imovine	0	0,0	0	0,0	0,0
5.	Ostali financijski prihodi	0	0,0	3.516	15,5	0,0
6.	Ukupno	86.056	100,0	22.684	100,0	26,4

Izvor: GFI za 2017. godinu, obrada autora

Financijski rashodi se javljaju zbog upotrebe tuđih resursa, od negativnih tečajnih razlika iz obveza i potraživanja i sl. (Parać, 2013.)

Ukupni financijski rashodi u 2017. godini iznosili su 12 milijuna kuna što je za 5,9% manje u odnosu na prethodnu godinu.

Kamate, tečajne razlike i drugi rashodi s povezanim poduzetnicima u strukturi financijskih rashoda sudjeluju s 26,2% što je u odnosu na prethodnu godinu više za 13,8 postotna poena.

Nerealizirane gubitke od financijske imovine evidentiramo ako dionice na tržištu kapitala manje vrijednosti evidentiramo u poslovnim knjigama.

3.3 Financijski rezultat

Tablica 9. Struktura financijskog rezultata

(u tis. kn)

Tek. br.	Naziv	2016		2017		Index
		Svota	(%)	Svota	(%)	
0	1	2	3	4	5	6 (4/2)*100
1.	Iz poslovnih aktivnosti	-357.890	125,9	-3.502.958	100,3	978,8
2.	Iz financijskih aktivnosti	73.569	-25,9	10.931	-0,3	14,9
3.	Od udjela kod pridruženih poduzetnika	0	0,0	340	0,0	0,0
4.	Iz izvanrednih - ostalih aktivnosti	0	0,0	0	0,0	0,0
5.	Ukupno	-284.321	100,0	-3.491.686	100,0	1.228,1

Izvor: GFI za 2017. godinu, obrada autora

Ostvareni financijski rezultat za 2017. godinu je gubitak od 3.492 milijuna kuna što je za 1128,1% više u odnosu na prethodnu godinu. Financijski gubitak u 2017. godini u cijelosti je ostvaren iz poslovnih aktivnosti koje u strukturi financijskog rezultata sudjeluju sa 100,3% što je za 25,6 postotna poena manje u odnosu na prethodnu godinu i financijskih aktivnosti koje sudjeluju sa -0,3% što je za 25,6 postotna poena više u odnosu na prethodnu godinu.

Tablica 10. Operativni račun dobiti i gubitka (EBITDA model)

(u tis. kn)

Tek. broj	Naziv	2016		2017		Index
		Svota	(%)	Svota	%	
0	1	2	3	4	5	6 (4/2)*100
1.	Poslovni prihodi	1.414.570	94,3	1.372.000	98,3	97,0
2.	Poslovni rashodi (minus amorti.)	1.736.759	115,7	4.836.137	346,7	278,5
3.	EBITDA (1-2)	-322.189	-21,5	-3.464.137	-248,3	1.075,2
4.	Amortizacija	35.701	2,4	38.820	2,8	108,7
5.	EBIT (3-4)	-357.890	-23,8	-3.502.958	-251,1	978,8
6.	Financijski prihodi	86.056	5,7	22.684	1,6	26,4
7.	Financijski rashodi	12.487	0,8	11.753	0,8	94,1
8.	EBT (5+6-7)	-284.321	-18,9	-3.492.026	-250,3	1.228,2
9.	Porez na dobit	51.603	3,4	54.673	3,9	105,9
10.	E (Neto dobit)	-335.924	-22,4	-3.546.360	-254,2	1.055,7

Izvor: GFI za 2017. godinu, obrada autora

Operativni račun dobiti i gubitka, odnosno EBITDA prikazuje zaradu prije kamata, poreza, deprecijacije i amortizacije.

Ukupna EBITDA za 2017. godinu je gubitak od 3.464 milijuna kuna što je u odnosu na prethodnu godinu više za 975,2%.

Ukupna dobit prije kamata i poreza (EBIT) za 2017. godinu iznosi gubitak od 3.503 milijuna kuna što je u odnosu na prethodnu godinu više za 878,8%.

Ukupna EBT, odnosno gubitak prije poreza za 2017. godinu iznosi gubitak od 3.492 milijuna kuna što je u odnosu na prethodnu godinu više za 1128,2%.

4. FINANCIJSKO STANJE NA TEMELJU BILANCE

Bilanca je jedan od temeljnih financijskih izvještaja koji prikazuje obujam i strukturu imovine, kapitala i obveza na točno određeni dan. Temeljni dijelovi bilance jesu aktiva (imovina) i pasiva (izvori imovine). Aktiva prikazuje obujam i strukturu imovine poduzeća na određeni dan, a pasiva prikazuje iz kojih se izvora financira imovina. Zbroj aktive i pasive uvijek mora biti jednak kako bi se prikazala ravnoteža bilance. (Žager, K.; Mamić Sačer, I.; Sever, S.; Žager, L.; 2008.)

Tablica 11. Skraćena bilanca

(u tis. kn)

Tek. broj	Naziv	31. prosinca 2016.		31. prosinca 2017.		Index
		Svota	%	Svota	%	
0	1	2	3	4	5	6 (4/2)*100
1.	Potraživanja za upisani, a neupl. kapital	0	0,0	0	0,0	0,0
2.	Dugotrajna imovina	963.522	48,2	957.977	62,2	99,4
3.	Kratkotrajna imovina	1.023.413	51,2	564.271	36,6	55,1
4.	Plać. trošk. bud. razd. i obračunani prihodi	10.927	0,5	18.106	1,2	165,7
I	UKUPNO AKTIVA (1+2+3+4)	1.997.861	100,0	1.540.354	100,0	77,1
5.	Kapital i rezerve	1.266.504	63,4	-3.061.952	-198,8	-241,8
6.	Rezerviranja	2.249	0,1	3.902.171	253,3	173.482,0
7.	Dugoročne obveze	166.075	8,3	26.785	1,7	16,1
8.	Kratkoročne obveze	562.154	28,1	661.310	42,9	117,6
9.	Odgod. plać. trošk. i prihod bud. razdoblja	878	0,0	12.040	0,8	1.371,6
II	UKUPNO PASIVA (5+6+7+8+9)	1.997.861	100,0	1.540.354	100,0	77,1

Izvor: GFI za 2017. godinu, obrada autora

Ukupna aktiva i pasiva na dan 31.12.2017. godine iznosila je 1.540 milijuna kuna što je u odnosu na prethodnu godinu manje za 22,9%.

Analiziranjem bilance, donosi se zaključak kako Jamnica d.d. u 2017. godini nije likvidna te je u trendu pogoršanja likvidnosti zbog smanjenja neto radnog kapitala za 91,2 milijuna kuna. Likvidnost je sposobnost podmirenja dospjelih novčanih obveza, a likvidnost društva možemo odrediti usporedbom kratkotrajne imovine i kratkoročnih obveza pri čemu kratkotrajna imovina mora biti veća od kratkoročnih obveza. Jamnica d.d. nije financijski stabilna zato što se kapitalom i dugoročnim obvezama ne pokriva dugotrajna imovina te neto radni kapital ne postoji. Kako Jamnica nije likvidna ni financijski stabilna, tako nije ni solventna te ne zadovoljava zlatno bilančno pravilno ni zlatno bankarsko pravilo. Solventnost društva je trajna sposobnost podmirenja trajnih obveza, a zlatno bilančno pravilo se zadovoljava jedino ako se kapitalom pokriva dugotrajna imovina. Zlatno bankarsko pravilo ostvaruje se kada poduzeće kapitalom i dugoročnim obvezama pokrivena dugotrajna imovina. Kako bi društvo

popravilo svoju likvidnost i solventnost sve više treba svoju kratkotrajnu imovinu financirati kratkoročnim obvezama, a dugotrajnu imovinu financirati dugoročnim izvorima.

4.1 Imovina (aktiva)

Imovina bilance predstavlja resurse kojima se poduzeće koristi kako bi ostvarivalo svoju djelatnost. Pod pojmom resursa misli se na građevinske objekte, strojeve, opremu, novac, zalihe i dr. Da bi se pojedini resurs smatrao imovinom on mora biti u vlasništvu poduzeća, mora imati mjerljivu vrijednost te se od resursa očekuju buduće ekonomske koristi. Prema pojavnom obliku imovinu dijelimo na materijalnu i nematerijalnu imovinu, a prema vremenskom obliku na kratkotrajnu imovinu (tekuću imovinu) i dugotrajnu (stalnu) imovinu. Materijalnom imovinom smatra se ona imovina koja ima fizički oblik (zgrade, oprema, zalihe i dr.), dok se nematerijalnom imovinom smatra ona imovina koja nije vidljiva oku. Patenti, koncesije, licence, goodwill, softver i dr. smatraju se nematerijalnom imovinom. Kratkotrajnom imovinom smatra se ona imovina od koje se očekuje da će se u roku do godine dana pretvoriti u novac, dok je dugotrajna imovina ona od koje se očekuje da će se pretvoriti u novac u vremenu dužem od jedne godine. U skupinu kratkotrajne imovine ulazi novac u banci i blagajni, potraživanja (od kupaca, zaposlenih, države i dr.), zalihe i financijska imovina kao što su dani kratkoročni krediti, kupljeni vrijednosni papiri i dani depoziti, dok su skupinu dugotrajne imovine ulaze materijalna i nematerijalna imovina, financijska imovina kao što su dani dugoročni krediti, kupljeni dugoročni vrijednosni papiri, dugoročni depoziti i sl. te potraživanja duža od godine dana. (Žager, K.; Mamić Sačer, I.; Sever, S.; Žager, L.; 2008.)

Tablica 12. Dugotrajna imovina

(u tis. kn)

Tek. broj	Naziv	31. prosinca 2016.		31. prosinca 2017.		Index
		Svota	(%)	Svota	(%)	
0	1	2	3	4	5	6 (4/2)*100
1.	Nematerijalna imovina	5.677	0,6	4.190	0,4	73,8
2.	Materijalna imovina	341.781	35,5	397.251	41,5	116,2
3.	Financijska imovina	612.927	63,6	552.753	57,7	90,2
4.	Potraživanja	266	0,0	1.060	0,1	397,8
5.	Odgodena porezna imovina	2.871	0,3	2.723	0,3	94,8
6.	Ukupno	963.522	100,0	957.977	100,0	99,4

Izvor: GFI za 2017. godinu, obrada autora

Dugotrajna imovina na dan 31.12.2017. godine iznosila je 958 milijuna kuna što je u odnosu na prethodnu godinu manje za 0,6%. U strukturi dugotrajne imovine 2017. godine, najveći udio ima financijska imovina koja sudjeluje s 57,7% što je u odnosu na prethodnu godinu manje za 5,9 postotna poena. Uz financijsku imovinu u strukturi dugotrajne imovine materijalna imovina sudjeluje s 41,5% što je za 6 postotna poena više u odnosu na prethodnu godinu.

Tablica 13. Dugotrajna nematerijalna imovina

(u tis. kn)

Tek. broj	Naziv	31. prosinca 2016.		31. prosinca 2017.		Index
		Svota	(%)	Svota	(%)	
0	1	2	3	4	5	6 (4/2)*100
1.	Izdatci za razvoj	0	0,0	0	0,0	0,0
2.	Koncesije, patenti, licencije, robne i uslužne marke, softver i ostala prava	501	8,8	3.463	82,7	691,5
3.	Goodwill	0	0,0	0	0,0	0,0
4.	Predujmovi za nabavu nematerijalne imovine	0	0,0	0	0,0	0,0
5.	Nematerijalna imovina u pripremi	5.176	91,2	727	17,3	14,0
6.	Ostala nematerijalna imovina	0	0,0	0	0,0	0,0
7.	Ukupno	5.677	100,0	4.190	100,0	73,8

Izvor: GFI za 2017. godinu, obrada autora

Dugotrajna nematerijalna imovina na dan 31.12.2017. godine iznosila je 4,2 milijuna kuna što je za 26,2% manje u odnosu na prethodnu godinu.

Tablica 14. Dugotrajna materijalna imovina

(u tis. kn)

Tek. broj	Naziv	31. prosinca 2016.		31. prosinca 2017.		Index
		Svota	(%)	Svota	(%)	
0	1	2	3	4	5	6 (4/2)*100
1.	Zemljište	176.419	51,6	191.419	48,2	108,5
2.	Građevinski objekti	96.517	28,2	133.418	33,6	138,2
3.	Postrojenja i oprema	35.536	10,4	30.475	7,7	85,8
4.	Alati, pog. Inventar i transportna imovina	27.450	8,0	26.181	6,6	95,4
5.	Biološka imovina	0	0,0	0	0,0	0,0
6.	Predujmovi za materijalnu imovinu	848	0,2	831	0,2	98,0
7.	Materijalna imovina u pripremi	5.011	1,5	14.146	3,6	282,3
8.	Ostala materijalna imovina	0	0,0	782	0,2	0,0
9.	Ulaganje u nekretnine	0	0,0	0	0,0	0,0
10.	Ukupno	341.781	100,0	397.251	100,0	116,2

Izvor: GFI za 2017. godinu, obrada autora

Dugotrajna materijalna imovina na dan 31.12.2017. godine iznosila je 397 milijuna kuna što je u odnosu na prethodnu godinu rast za 16,2%. Porastom dugotrajne materijalne imovine može se zaključiti kako se je ulagalo kroz godinu, a to vidimo preko zemljišta i građevinskog

objekta koji su odnosu na prethodnu godinu porasli. Zemljište je na dan 31.12.2017. godine poraslo za 8,5%, a građevinski objekti za 38,2% u odnosu na prethodnu godinu. Ostala materijalna imovina se također na dan 31.12.2017. godine povećala i to za 82,3%, a u strukturi sudjeluje sa 3,6% što je u odnosu na prethodnu godinu više za 2,1 postotni poen i time možemo doći do zaključka kako društvo planira u idućoj godini ponovo ulagati u dugotrajnu materijalnu imovinu.

Tablica 15. Dugotrajna financijska imovina

(u tis. kn)

0	Naziv	31. prosinca 2016.		31. prosinca 2017.		Index
		Svota	(%)	Svota	(%)	
0	1	2	3	4	5	6 (4/2)*100
1.	Udjeli (dionice) kod povez. poduzetnika	567.429	92,6	520.989	94,3	91,8
2.	Dani zajmovi povezanim poduzetnicima	10.340	1,7	0	0,0	0,0
3.	Sudjelujući interesi (udjeli)	0	0,0	0	0,0	0,0
4.	Zajmovi dani poduzetnicima u kojima postoje sudjelujući interesi	0	0,0	0	0,0	0,0
5.	Ulaganja u vrijednosne papire	33.843	5,5	31.025	5,6	91,7
6.	Dani zajmovi, depoziti i slično	1.315	0,2	739	0,1	56,2
7.	Ostala dugotrajna financijska imovina	0	0,0	0	0,0	0,0
8.	Ulaganja koja se obračunavaju metodom udjela	0	0,0	0	0,0	0,0
9.	Ukupno	612.927	100,0	552.753	100,0	90,2

Izvor: GFI za 2017. godinu, obrada autora

Dugotrajna financijska imovina na dan 31.12.2017. godine iznosila je 553 milijuna kuna što je u odnosu na prethodnu godinu pad za 9,8%. Najveći udio u strukturi dugotrajne financijske imovine u 2017. godini imaju dionice kod povezanih poduzetnika koje sudjeluju sa 94,3% što je u odnosu na prethodnu godinu više za 1,7 postotni poen.

Tablica 16. Potraživanja (dugoročna)

(u tis. kn)

0	Naziv	31. prosinca 2016.		31. prosinca 2017.		Index
		Svota	(%)	Svota	(%)	
0	1	2	3	4	5	6 (4/2)*100
1.	Potraživanja od povezanih poduzetnika	0	0,0	0	0,0	0,0
2.	Potraživanja po osnovi prodaje na kredit	0	0,0	0	0,0	0,0
3.	Ostala potraživanja	266	100,0	1.060	100,0	397,8
4.	Ukupno	266	100,0	1.060	100,0	397,8

Izvor: GFI za 2017. godinu, obrada autora

Ukupna dugoročna potraživanja na dan 31.12.2017. godine iznosila su milijun kuna što je u odnosu na prethodnu godinu poraslo za 297,8%.

Tablica 17. Odgođena porezna imovina

(u tis. kn)

9.	Naziv	31. prosinca 2016.		31. prosinca 2017.		Index
		Svota	(%)	Svota	(%)	
0	1	2	3	4	5	6 (4/2)*100
1.	Odgođena porezna imovina	2.871	100,0	2.723	100,0	94,8
4.	Ukupno	2.871	100,0	2.723	100,0	94,8

Izvor: GFI za 2017. godinu, obrada autora

Odgođena porezna imovina je svota poreza na dobit za povrat u budućim razdobljima. Ona predstavlja privremene razlike koje se mogu odbiti, prenesene neiskorištene porezne gubitke i porezne olakšice. (Parać, 2013.)

Ukupna odgođena porezna imovina na dan 31.12.2017. godine iznosila je 2,7 milijuna kuna što je u odnosu na prethodnu godinu pad od 5,2%.

Tablica 18. Kratkotrajna imovina

(u tis. kn)

0	Naziv	31. prosinca 2016.		31. prosinca 2017.		Index
		Svota	(%)	Svota	(%)	
0	1	2	3	4	5	6 (4/2)*100
1.	Zalihe	92.387	9,0	88.162	15,6	95,4
2.	Potraživanja	281.145	27,5	270.361	47,9	96,2
3.	Kratkotrajna financijska imovina	647.787	63,3	96.820	17,2	14,9
4.	Novac u banci i blagajni	2.094	0,2	108.928	19,3	5.201,4
5.	Ukupno	1.023.413	100,0	564.271	100,0	55,1

Izvor: GFI za 2017. godinu, obrada autora

Ukupna kratkotrajna imovina na dan 31.12.2017. godine iznosila je 564 milijuna kuna što je u odnosu na prethodnu godinu pad od 44,9%.

U strukturi kratkotrajne imovine, potraživanja sudjeluju s najviših 47,9% što je u odnosu na prethodnu godinu rast za 20,4 postotna poena. Novac u banci i blagajni u strukturi kratkotrajne imovine u 2017. godini sudjeluje s 19,3% što je u odnosu na prethodnu godinu više za 19,1 postotna poen. Kratkotrajna financijska imovina u strukturi sudjeluje sa 17,2% što je u odnosu na prethodnu godinu manje za 46,1 postotna poen.

Tablica 19. Zalihe

(u tis. kn)

0	Naziv	31. prosinca 2016.		31. prosinca 2017.		Index
		Svota	(%)	Svota	(%)	
0	1	2	3	4	5	6 (4/2)*100
1.	Sirovine i materijal	45.829	49,6	39.243	44,5	85,6
2.	Proizvodnja u tijeku	0	0,0	0	0,0	0,0
3.	Gotovi proizvodi	16.850	18,2	19.187	21,8	113,9
4.	Trgovačka roba	29.708	32,2	29.732	33,7	100,1
5.	Predujmovi za zalihe	0	0,0	0	0,0	0,0
6.	Dugotrajna imovina namijenjena prodaji	0	0,0	0	0,0	0,0
7.	Biološka imovina	0	0,0	0	0,0	0,0
8.	Ukupno	92.387	100,0	88.162	100,0	95,4

Izvor: GFI za 2017. godinu, obrada autora

Zalihe su materijalnog oblika te su dio kratkotrajne imovine. Najčešći oblici zaliha javljaju se zalihe sirovina i materijala, proizvodnja u tijeku, gotovi proizvodi, trgovačka roba, predujmovi za zalihe, dugotrajna imovina namijenjena prodaji te biološka imovina. (Parać 2013.)

Ukupne zalihe na dan 31.12.2017. godine iznosile su 88 milijuna kuna što je u odnosu na prethodnu godinu manje za 4,6%. Sirovine i materijali u strukturi zaliha 2017. godine sudjeluju s 44,5% što je u odnosu na prethodnu godinu manje za 5,1 postotna poen, dok trgovačka roba sudjeluje s 33,7% što je povećanje za 1,5 postotna poena.

Tablica 20. Potraživanja (kratkoročna)

(u tis. kn)

0	Naziv	31. prosinca 2016.		31. prosinca 2017.		Index
		Svota	(%)	Svota	(%)	
0	1	2	3	4	5	6 (4/2)*100
1.	Potraživanja od povezanih poduzetnika	118.760	42,2	102.569	37,9	86,4
2.	Potraživanje od kupaca	99.227	35,3	139.287	51,5	140,4
3.	Potraživanja od sudjelujućih poduzetnika	0	0,0	1.484	0,5	0,0
4.	Potraživanja od zaposlenika i članova poduzetnika	146	0,1	71	0,0	48,4
5.	Potraživanja od države i drugih institucija	5.398	1,9	5.196	1,9	96,3
6.	Ostala potraživanja	57.615	20,5	21.754	8,0	37,8
7.	Ukupno	281.145	100,0	270.361	100,0	96,2

Izvor: GFI za 2017. godinu, obrada autora

Kratkoročna potraživanja oblik su kratkotrajne imovine, a obuhvaćaju sva potraživanja s rokom dospjeća do jedne godine.

Ukupna kratkoročna potraživanja na dan 31.12.2017. godine iznosila su 270,3 milijuna kuna što je u odnosu na prethodnu godinu manje za 3,8%. Potraživanja od kupaca u strukturi kratkoročnih potraživanja na dan 31.12.2017. godine sudjeluju s 51,5% što je u odnosu na prethodnu godinu za 16,2 postotna poena više. Potraživanja od kupaca odnose se na potraživanja u inozemstvu i u Hrvatskoj. Potraživanja od povezanih poduzetnika na dan 31.12.2017. godine u strukturi sudjeluju s 37,9% što je u odnosu na prethodnu godinu manje za 4,3 postotna poena. Ovakva vrsta potraživanja odnosi se na subjekte koji imaju kontrolni utjecaj, a oblici potraživanja od povezanih poduzetnika mogu biti za isporučena dobra ili usluge, za dospjele anuitete, za kamate, za dividende itd.

Potraživanja od sudjelujućih poduzetnika se odnose na subjekte koji imaju do 20% kapitala, dok potraživanja od države mogu biti potraživanja za regrese, za bolovanja duža od 42 dana i sl.

Tablica 21. Kratkotrajna financijska imovina

(u tis. kn)

0	Naziv	31. prosinca 2016.		31. prosinca 2017.		Index
		Svota	(%)	Svota	(%)	
0	1	2	3	4	5	6 (4/2)*100
1.	Udjeli (dionice) kod povez. poduzetnika	0	0,0	0	0,0	0,0
2.	Dani zajmovi povezanim poduzetnicima	631.761	97,5	94.441	97,5	14,9
3.	Sudjelujući interesi (udjeli)	0	0,0	0	0,0	0,0
4.	Zajmovi dani poduzetnicima u kojima postoje sudjelujući interesi	0	0,0	0	0,0	0,0
5.	Ulaganja u vrijednosne papire	6.745	1,0	178	0,2	2,6
6.	Dani zajmovi, depoziti i slično	9.281	1,4	2.201	2,3	23,7
7.	Ostala financijska imovina	0	0,0	0	0,0	0,0
8.	Ukupno	647.787	100,0	96.820	100,0	14,9

Izvor: GFI za 2017. godinu, obrada autora

Ukupna kratkotrajna financijska imovina na dan 31.12.2017. godine iznosila je 96,8 milijuna kuna što je u odnosu na prethodnu godinu pad za 85,1%.

U strukturi kratkotrajne financijske imovine na dan 31.12.2017. godine, dani zajmovi povezanim poduzetnicima sudjeluju s 97,5% što je jednako kao i prethodne godine.

4.2 Izvori financiranja (pasiva)

Pasiva bilance prikazuje obujam i strukturu izvora financiranja imovine na točno određeni dan. Financiranje imovine sa stajališta vlasništva dijeli se na vlastite izvore (kapital) i tuđe izvore (obveze), a prema roku dospjeća razlikujemo kratkoročne obveze, dugoročne obveze i

trajne izvore (kapital). Kapital pokazuje obujam i strukturu vlastitih izvora financiranja te prikazuje knjigovodstvenu vrijednost ukupne raspoložive imovine kojoj je vlasnik poduzeće nakon odbitka njegovih obveza. (Parać, 2013.)

Kapital u bilanci se dijeli na temeljni (upisani) kapital, kapitalne rezerve, rezerve iz dobiti, revalorizacijske rezerve, zadržana dobit ili preneseni gubitak, dobit ili gubitak tekuće godine i manjinski interesi. Tijekom poslovanja kapital se mijenja ovisno o poslovanju te može doći do smanjenja ili povećanja kapitala na kraju obračunskog razdoblja. Kapital se može smanjiti smanjenjem temeljnog kapitala, gubitkom iz poslovanja, otkupom vlastitih dionica te isplatom dividendi vlasnicima. Suprotno tome, povećati se može povećanjem temeljnog kapitala, dobitkom iz poslovanja, revalorizacijom imovine i prodajom vlastitih dionica. (Parać, 2013.)

Kratkoročne obveze čine obveze koje je potrebno podmiriti u roku kraćem od godine dana. Najčešće kratkoročne obveze jesu: obveze prema dobavljačima za nabavljenu robu, primljeni kratkoročni krediti, emitirani kratkoročni vrijednosni papiri itd., dok su dugoročne obveze sve obveze koje dospijevaju na naplatu u roku dužem od godine dana kao što su obveze za primljene dugoročne kredite ili obveze po emitiranim obveznicama. (Žager, K.; Mamić Sačer, I.; Sever, S.; Žager, L.; 2008.)

Tablica 22. Kapital i rezerve

(u tis. kn)

0	Naziv	31. prosinca 2016.		31. prosinca 2017.		Index
		Svota	(%)	Svota	(%)	
0	1	2	3	4	5	6 (4/2)*100
1.	Temeljni (upisani) kapital	84.079	6,6	84.079	-2,7	100,0
2.	Kapitalne rezerve	0	0,0	0	0,0	0,0
3.	Rezerve iz dobiti	20.023	1,6	20.023	-0,7	100,0
4.	Revalorizacijske rezerve	137.183	10,8	137.858	-4,5	100,5
5.	Zadržana dobit ili preneseni gubitak (+/-)	1.361.143	107,5	242.788	-7,9	17,8
6.	Dobit ili gubitak poslovne godine (+/-)	-335.924	-26,5	-3.546.700	115,8	1.055,8
7.	Manjinski interes	0	0,0	0	0,0	0,0
8.	Ukupno	1.266.504	100,0	-3.061.952	100,0	-241,8

Izvor: GFI za 2017. godinu, obrada autora

Kapital i rezerve su dio koji poduzetnik ostvaruje realizacijom dionica iznad nominalne vrijednosti upisanog kapitala.

Ukupni kapital i rezerve na dan 31.12.2017. godine iznosio je -3 milijarde kuna što je u odnosu na prethodnu godinu pad za 341,8%.

Tablica 23. Rezerve iz dobiti

(u tis. kn)

0	Naziv	31. prosinca 2016.		31. prosinca 2017.		Index
		Svota	(%)	Svota	(%)	
0	1	2	3	4	5	6 (4/2)*100
1.	Zakonske rezerve	4.204	21,0	4.204	21,0	100,0
2.	Rezerve za vlastite dionice	0	0,0	0	0,0	0,0
3.	Vlastite dionice i udjeli (odbitna stavka)	0	0,0	0	0,0	0,0
4.	Statutarne rezerve	0	0,0	0	0,0	0,0
5.	Ostale rezerve	15.819	79,0	15.819	79,0	100,0
6.	Ukupno	20.023	100,0	20.023	100,0	100,0

Izvor: GFI za 2017. godinu, obrada autora

Rezerve iz dobiti su dio vlastitog kapitala, a ukupne rezerve iz dobiti na dan 31.12.2017. godine iznosile su 20 milijuna kuna isto kao i prethodne godine.

Tablica 24. Rezerviranja

(u tis. kn)

0	Naziv	31. prosinca 2016.		31. prosinca 2017.		Index
		Svota	(%)	Svota	(%)	
0	1	2	3	4	5	6 (4/2)*100
1.	Rezerviranja za mirovine, otpremnine i slične obveze	2.249	100,0	10.976	0,3	488,0
2.	Rezerviranja za porezne obveze	0	0,0	0	0,0	0,0
3.	Druga rezerviranja	0	0,0	3.891.194	99,7	0,0
4.	Ukupno	2.249	100,0	3.902.171	100,0	173.482,0

Izvor: GFI za 2017. godinu, obrada autora

Rezerviranja su troškovi koji mogu nastati u budućnosti, a vezani su za poslovanje do dana nastanka financijskog izvještaja. Rezervirati se mogu otpremnine, mirovine, troškovi za sudske sporove i buduće porezne obveze. Ukupna rezerviranja u 2017. godini iznosila su 3,9 milijarde kuna što je u odnosu na prethodnu godinu više za 172,4 milijuna posto. Rezerviranja su se povećala zbog izdanih financijska jamstva i povećanje ispravka vrijednosti potraživanja od povezanih društva.

Tablica 25. Dugoročne obveze

(u tis. kn)

0	N a z i v	31. prosinca 2016.		31. prosinca 2017.		Index
		Svota	(%)	Svota	(%)	
0	1	2	3	4	5	6 (4/2)*100
1.	Dugoročne obveze prema povezanim poduzetnicima	0	0,0	0	0,0	0,0
2.	Obveze za zajmove, depozite i slično	25.923	15,6	0	0,0	0,0
3.	Obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama	113.367	68,3	0	0,0	0,0
4.	Obveze za predujmove	0	0,0	0	0,0	0,0
5.	Obveze prema dobavljačima	0	0,0	0	0,0	0,0
6.	Obveze po vrijednosnim papirima	0	0,0	0	0,0	0,0
7.	Obveze prema poduzetnicima u kojima postoje sudjelujući interesi	0	0,0	0	0,0	0,0
8.	Ostale dugoročne obveze	0	0,0	0	0,0	0,0
9.	Odgođena porezna obveza	26.785	16,1	26.785	100,0	100,0
10.	Ukupno	166.075	100,0	26.785	100,0	16,1

Izvor: GFI za 2017. godinu, obrada autora

Ukupne dugoročne obveze na dan 31.12.2017. godine iznosile su 26,7 milijuna kuna što je u odnosu na prethodnu godinu manje za 83,9%. U strukturi dugoročnih obveza primjećujemo kako su se obveze za zajmove, depozite te obveze prema bankama smanjile zbog otplate kredita. Odgođena porezna obveza u strukturi dugoročnih obveza sudjeluje sa 100% što je u odnosu na prethodnu godinu više za 93,9 postotna poena. Porezna obveza može se odgoditi na rok od 5 godina.

Tablica 26. Kratkoročne obveze

(u tis. kn)

0	N a z i v	31. prosinca 2016.		31. prosinca 2017.		Index
		Svota	(%)	Svota	(%)	
0	1	2	3	4	5	6 (4/2)*100
1.	Obveze prema povezanim poduzetnicima	17.478	3,1	117.503	17,8	672,3
2.	Obveze za zajmove, depozite i slično	15.779	2,8	76.158	11,5	482,6
3.	Obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama	0	0,0	112.705	17,0	0,0
4.	Obveze za predujmove	51.159	9,1	0	0,0	0,0
5.	Obveze prema dobavljačima	249.581	44,4	199.560	30,2	80,0
6.	Obveze po vrijednosnim papirima	91.378	16,3	65.972	10,0	72,2
7.	Obveze prema poduzetnicima u kojima postoje sudjelujući interesi	0	0,0	12.842	1,9	0,0
8.	Obveze prema zaposlenicima	15.677	2,8	7.226	1,1	46,1
9.	Obveze za poreze, doprin. slična davanja	56.073	10,0	66.789	10,1	119,1
10.	Obveze s osnove udjela u rezultatu	0	0,0	0	0,0	0,0
11.	Obveze po osnovi dugotrajne imovine namijenjene prodaji	0	0,0	0	0,0	0,0
12.	Ostale kratkoročne obveze	65.029	11,6	2.556	0,4	3,9
13.	Ukupno	562.154	100,0	661.310	100,0	117,6

Izvor: GFI za 2017. godinu, obrada autora

Ukupne kratkoročne obveze na dan 31.12.2017. godine iznosile su 661 milijun kuna što je u odnosu na prethodnu godinu poraslo za 17,6%.

5. POKAZATELJI EKONOMSKE ANALIZE FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA

Pokazatelj je racionalni ili odnosni broj gdje se jedna ekonomska veličina stavlja u odnos s drugom veličinom. Financijski pokazatelji se mogu odrediti prema vremenu na pokazatelje koji se razmatraju unutar određenog vremenskog razmaka i temelji se na podacima iz računa dobiti i gubitka, dok druga vrsta se odnosi na točno određeni trenutak koji se podudara s trenutkom sastavljanja bilance. Svrha korištenja financijskih pokazatelja je donošenje poslovnih odluka. Vrste skupnih pokazatelja, odnosno pokazatelja koji se temelje na bilanci i računu dobiti i gubitka jesu pokazatelji likvidnosti, zaduženosti, aktivnosti, ekonomičnosti, profitabilnosti i investiranja. Sigurnost poslovanja pokazuje pokazatelj likvidnosti, zaduženosti i aktivnosti, dok uspješnost poslovanja prikazuju ekonomičnost, profitabilnost i investiranje. (Žager, K.; Mamić Sačer, I.; Sever, S.; Žager, L.; 2008.)

5.1 Pokazatelji uspješnosti

U skupinu pokazatelja uspješnosti uvrštavaju se ekonomičnost i profitabilnost.

Tablica 27. Ekonomičnost

Pokazatelj	Postupak	2016	2017
Ekonomičnost ukupnog poslovanja	ukupni prihodi/ukupni rashodi	0,84	0,29
Ekonomičnost prodaje	poslovni prihodi/poslovni rashodi	0,80	0,28
Ekonomičnost financiranja	financijski prihodi/financijski rashodi	6,89	1,93
Ekonomičnost izvanrednih aktivnosti	izvanredni prihodi/izvanredni rashodi	0,00	0,00

Izvor: GFI za 2017. godinu, obrada autora

Pokazatelj ekonomičnosti se računa na temelju podataka iz računa dobiti i gubitka i to na način da se u međusobni odnos stavljaju prihodi i rashodi. Pokazatelji ekonomičnosti moraju biti veći od 1, ali je poželjno da bude što veći. Ukoliko je pokazatelj ekonomičnosti veći od 1 to ukazuje da su prihodi veći od rashoda te da poduzeće posluje ekonomično, tj. da ima dobitak. Ukoliko su pokazatelji manji od 1, to znači da je poslovanje poduzeća neekonomično, odnosno da se posluje s gubitkom što možemo vidjeti iz tablice 27. U pokazatelje ekonomičnosti spadaju: pokazatelj ekonomičnosti ukupnog poslovanja, pokazatelj ekonomičnosti prodaje, pokazatelj ekonomičnosti financiranja te pokazatelj ekonomičnosti izvanrednih aktivnosti. Pokazatelj ekonomičnosti prodaje stavlja u omjer prihode i rashode od prodaje i upućuje na uspjeh osnovne djelatnosti poduzeća, dok pokazatelj ekonomičnosti financiranja prikazuje omjer financijskih prihoda i financijskih rashoda poduzeća. (Žager, K.; Mamić Sačer, I.; Sever, S.; Žager, L.; 2008.)

Iz tablice ekonomičnosti vidimo kako je u 2017. godini svaki pokazatelj pao u odnosu na prethodnu godinu. Najveći pad u 2017. godini imao je financijski pokazatelj ekonomičnosti financiranja koji je pao za 4,96.

Tablica 28. Profitabilnost

Pokazatelj	Postupak	2016	2017
Neto profitna marža	(neto dobit+kamate)/ukupni prihodi	-0,17	-2,53
Bruto profitna marža	(bruto dobit+kamate)/ukupni prihodi	-0,14	-2,50
Neto rentabilnost imovine (ROA)	(neto dobit+kamate)/ukupna imovina	-0,13	-2,30
Rentabilnost vlastitog kapitala (ROE)	neto dobit/vlastiti kapital	-0,27	1,16
Učinkovitost imovine	poslovni prihodi/ukupna aktiva	0,71	0,89

Izvor: GFI za 2017. godinu, obrada autora

Analiza profitabilnosti poslovanja smatra se najvažnijim dijelom financijske analize. Pokazatelj profitabilnosti povezuje profit s prihodima iz prodaje te investicijama, a ukupno promatran pokazuju učinkovitost poslovanja. Pokazatelji profitabilnosti koji se javljaju jesu: neto marža koja prikazuje odnos između dobiti nakon oporezivanja (neto dobiti) povećane za kamate te prihodima od prodaje poduzeća, bruto marža koja je različita zbog poreza, neto i bruto rentabilnost imovine te rentabilnost vlastitog kapitala. (Žager, K.; Mamić Sačer, I.; Sever, S.; Žager, L.; 2008.)

Kod financijskog pokazatelja profitabilnosti možemo uočiti kako je pokazatelj rentabilnosti vlastitog kapitala (ROE) pozitivan u 2017. godini u odnosu na prethodnu godinu, ali taj pokazatelj možemo smatrati ne realnim zašto što je neto dobit negativna i vlastiti kapital je negativan.

5.2 Pokazatelji financijske stabilnosti i ekonomske snage

Tablica 29. Likvidnost

Pokazatelj	Postupak	2016	2017
Koeficijent tekuće likvidnosti	kratkotrajna imovina/kratkoročne obveze	1,82	0,85
Koeficijent ubrzane likvidnosti	(kratkor.imovina-zalihe)/kratkoročne obveze	1,66	0,72
Koeficijent financijske stabilnosti	dugotrajna imovina/(kapital+dugoročne obveze)	0,67	1,10
Radni kapital	kratkotrajna imovina-kratkoročne obveze	461.259	-97.039

Izvor: GFI za 2017. godinu, obrada autora

Pokazatelj likvidnosti mjeri sposobnost poduzeća da podmiri svoje kratkoročne obveze, a dobra likvidnost utječe na smanjenje rizika od mogućeg financijskog sloma poduzeća. Kao najčešći pokazatelji likvidnosti javljaju se koeficijent trenutne likvidnosti, koeficijent ubrzane likvidnosti, koeficijent tekuće likvidnosti i koeficijent financijske stabilnosti. Koeficijent trenutne likvidnosti pokazuje sposobnost poduzeća da podmiri trenutne obveze, dok je koeficijent ubrzane likvidnosti bolja mjera te govori kako poduzeće mora imati brzo unovčivu imovinu minimalno toliko koliko ima kratkoročne obveze. Koeficijent tekuće likvidnosti trebao bi biti minimalno 2 iz razloga ako poduzeće želi održavati likvidnost mora imati

dvostruko više kratkotrajne imovine nego kratkoročnih obveza. Koeficijent financijske stabilnosti predstavlja omjer dugotrajne imovine i kapitala koji je uvećan za dugoročne obveze, ovaj pokazatelj mora biti manji od 1, a razlog tome je što se kratkotrajna imovina dijelom financira iz dugoročnih obveza tj. radnog kapitala. Čimbenici kao što su vrsta djelatnosti, struktura imovine, struktura obveza i aktivnost poduzeća mjerena koeficijentom obrta i trajanjem obrta, utječu na likvidnost poduzeća. (Žager, K.; Mamić Sačer, I.; Sever, S.; Žager, L.; 2008.)

Pokazatelji likvidnosti u 2017. godini ukazuju na to kako došlo do smanjenja likvidnosti društva, odnosno da nije u mogućnosti podmiriti svoje trenutne obveze u odnosu na prethodnu godinu kada situacija nije bila ništa bolja, ali je koeficijent financijske stabilnosti bio u željenom stanju.

Tablica 30. Solventnost

Pokazatelj	Postupak	2016	2017
Koeficijent zaduženosti	ukupne obveze/ukupna imovina	0,37	2,99
Koeficijent vlastitog financiranja	glavnica/ukupna imovina	0,63	-1,99
Koeficijent financiranja	ukupne obveze/glavnica	0,58	-1,50
Pokriće troškova kamata	dobit prije poreza i kamata (EBIT)/kamate	-4,86	-320,45
Faktor zaduženosti	ukupne obveze/(zadržana dobit+amortizacija)	0,69	-1,41
Stupanj pokrića I.	glavnica/dugotrajna imovina	1,31	-3,20
Stupanj pokrića II.	(glavnica+dugoročne obveze)/dugotrajna imovina	1,49	0,91
Koeficijent sposobnosti financiranja obveza	EBITDA/ukupne obveze	-0,44	-0,75
Koeficijent sposobnosti financiranja dug.duga	EBITDA/dugoročni dug	-1,91	-0,88

Izvor: GFI za 2017. godinu, obrada autora

Koeficijent solventnosti prikazuje trajnu sposobnost poduzeća da u svakom trenutku novčanim sredstvima podmiri svoje dospjele novčane obveze, drugim riječima to je platežna sposobnost poduzeća. (Žager, K.; Mamić Sačer, I.; Sever, S.; Žager, L.; 2008.)

5.3 Pokazatelji aktivnosti

Pokazatelji aktivnosti, poznatiji pod nazivom koeficijenti obrta računaju se na temelju odnosa prometa i prosječnog stanja. Oni mjere i pokazuju učinkovitost upotrebe resursa.

Tablica 31. Aktivnost

Pokazatelj	Postupak	2016	2017
Koeficijent obrtaja ukupne imovine	ukupni prihodi/ukupna imovina	0,75	0,91
Koeficijent obrtaja kratkotrajne imovine	ukupni prihodi/kratkotrajna imovina	1,47	2,47
Koeficijent obrtaja potraživanja	prihodi od prodaje/potraživanja od kupaca	14,26	9,85
Trajanje naplate potraživanja u danima	dani u godini (365)/koeficijent obrtaja potraživanja	26	37
Koeficijent obrtaja zaliha	prihodi od prodaje/zalihe	15,31	15,56
Dani vezivanja zaliha	dani u godini (365)/koeficijent obrtaja zaliha	24	23
Koeficijent obrtaja dobavljača	materijalni troškovi/obveze prema dobavljačima	3,70	4,01
Trajanje plaćanja dobavljačima u danima	dani u godini (365)/koeficijent obrtaja dobavljača	99	91
Cash gap - obrtni ciklus	dani vezivanja kupaca + dani vezivanja zaliha - dani vezivanja dobavljač	-49	-31

Izvor: GFI za 2017. godinu, obrada autora

Pokazatelji aktivnosti iskazuju se u obliku koeficijenta obrta sredstava i dijelova imovine te u danima vezivanja sredstava, a utvrđuju se na temelju podataka iz bilance i računa dobiti i gubitka. U pokazatelje aktivnosti pripadaju koeficijent obrta ukupne imovine, kratkotrajne imovine, koeficijent obrtaja potraživanja, trajanje naplate potraživanja, koeficijent obrta zaliha, dani vezivanja zaliha, koeficijent obrtaja dobavljača, trajanje plaćanja dobavljačima u danima te cash gap. Cash gap, poznati pod nazivom novčani jaz, pokazuje prosječno vrijeme u danima u obračunskom periodu koje je potrebno od trenutka nabave sirovine i materijala do naplate potraživanja od kupaca uz podmirenje obveza prema dobavljačima. Ovaj pokazatelj izražava se u danima te pokazuje za koliko dana je potrebno financiranje obrtnim sredstvima (vlastitim ili tuđim) da bi se pokrio obrtni ciklus od nabave sirovine do naplate potraživanja. (Žager, K.; Mamić Sačer, I.; Sever, S.; Žager, L.; 2008.)

Financijski pokazatelj aktivnosti ukazuje kako je društvo u 2017. godini smanjilo dane vezivanja zaliha, trajanje plaćanja dobavljačima te se smanjio cash gap što je u odnosu na prethodnu godinu pomak na bolje. U 2017. godini došlo je do povećanja obrtaja ukupne imovine, obrtaja kratkotrajne imovine, obrtaja zaliha te obrtaja dobavljača, što je također bolje u odnosu na prethodnu godinu.

Tablica 32. Du Pontov sustav pokazatelja

Sustav pokazatelja	Postupak	2016	2017
<i>Neto profitna marža</i>	<i>(neto dobit+kamate)/ukupni prihodi</i>	-0,22	-2,53
<i>Koeficijent obrtaja ukupne imovine</i>	<i>ukupni prihodi/ukupna imovina</i>	0,75	0,91
<i>Rentabilnost ukupne imovine i kapitala</i>	<i>neto profitna marža x koeficijent obrtaja ukupne imov</i>	-0,13	-2,29

Izvor: GFI za 2017. godinu, obrada autora

Du Pontov sustav pokazatelja pripada grupi deduktivnih sustava pokazatelja, a upotrebljava se za potrebe zaliha i planiranja te omogućuje da se vidi kako će promjena pojedinog elementa utjecati na rentabilnost imovine (kapitala). On objedinjuje informacije koje proizlaze iz bilance i računa dobiti i gubitka. (Žager, K.; Mamić Sačer, I.; Sever, S.; Žager, L.; 2008.)

Du Pontov sustav pokazatelja u 2017. godini je pao zbog smanjenja kapitala, odnosno knjiženja rezerviranja te je ostvaren gubitak u poslovanju u 2017. godini.

5.4 Pokazatelji dodane vrijednosti

U kategoriju pokazatelja dodane vrijednosti pripadaju pokazatelji investiranja i VBM pokazatelji.

Tablica 33. Investiranje

Pokazatelj	Postupak	2016	2017
<i>Zarada po dionici</i>	<i>neto dobit/broj dionica</i>	-47989,14	-40766,66
<i>CapEx</i>	<i>(dugotr.imov. tek.god.-dugotr.imov.preth.g.)+amort.tek.g.</i>	378.440	33.275

Izvor: GFI za 2017. godinu, obrada autora

Pokazatelji investiranja mjere i pokazuju uspješnost ulaganja u obične dionice, a unutar njihove kategorije javlja se pokazatelj zarade po dionici i pokazatelj CapEx. CapEx je novac koji je uloženi od strane tvrtke za stjecanje, održavanje ili poboljšanje dugotrajne materijalne imovine, tj. prikazuje kapitalne izdatke. CapEx kao podatak koriste banke kod određivanja potencijala tvrtke za otplatu glavnice duga. (Žager, K.; Mamić Sačer, I.; Sever, S.; Žager, L.; 2008.)

Financijski pokazatelj CapEx u 2017. godini je pao za 345,165 u odnosu na prethodnu godinu te nam pokazuje kako je društvo u 2017. godini manje ulagalo u dugotrajnu imovinu u odnosu na prethodnu godinu.

Tablica 34. VBM

Pokazatelj	Postupak	2016	2017
EVA (ekonomski dodana vrijednost)	(neto dobit+kamate) - troškovi kapitala (10%)	-262.355	-3.229.233
NPP (neto preostali profit)	neto dobit - tržišna cijena vlastitog kapitala (10%)	-335.924	-3.240.165
MV (tržišna kapitalizacija)* u tis.kuna	tržišna cijena dionice x broj emitiranih dionica	974.000	338.601
MVA	tržišna kapitalizacija/knjigovodstvena vrijednost tvrtke	0,77	-0,11

Izvor: GFI za 2017. godinu, obrada autora

VBM pokazatelji mjere uspješnost menadžmenta te se primjenjuju na sve poslovne odluke i strateške inicijative menadžmenta. U VBM pokazatelje uvrštavaju se: ekonomska dodana vrijednost (EVA), neto preostali profit (NPP), tržišna kapitalizacija (MV) i tržišna dodana vrijednost (MVA). EVA je najznačajnija mjera uspješnosti poslovanja te predstavlja stvarnu dobit društva, a u 2017. godini je došlo do velikog pada zbog ostvarenog gubitka i knjiženja rezerviranja. EVA se ostvaruje se samo ako je računovodstvena dobit veća od troška kapitala. NPP je zapravo pojednostavljena EVA, a ovaj pokazatelj najviše koriste dioničari. Tržišna dodana vrijednost ili MVA je eksterni pokazatelj vrijednosti tvrtke, a cilj svake tvrtke je maksimalizirati MVA, no društvo Jamnice je u 2017. godini iz precijenjenog palo na podcijenjeno. MV pokazatelj pokazuje koliko društvo vrijedi na burzi, a u 2017. godini možemo vidjeti kako je došlo do pada u odnosu na prethodnu godinu.

Tržišna cijena dionice na dan bilance iznosila je 3.891,96 kn, a broj emitiranih dionica bio je 87.

5.5 Pokazatelji potencijalnog bankrota

Tablica 35. Altmanov Z-Score pokazatelj

Sintetski pokazatelj	Postupak	2016	2017	Kriterij
<i>Altmanov pokazatelj</i>	<i>neto radni kapital/aktiva</i>	<i>0,23</i>	<i>-0,06</i>	<i>z-SCORE = manji od 1 = bankrot, 1-3 šansa za uspjeh/propast, 3 i više dobro</i>
	<i>zadržana dobit/aktiva</i>	<i>0,00</i>	<i>-2,30</i>	
	<i>dobit prije kamata i poreza (EBIT)/aktiva</i>	<i>-0,18</i>	<i>-2,27</i>	
	<i>vlastiti kapital/tuđi kapital</i>	<i>1,73</i>	<i>-0,67</i>	
	<i>prihodi/aktiva</i>	<i>0,75</i>	<i>0,91</i>	
Z-score		1,48	-10,30	

Izvor: GFI za 2017. godinu, obrada autora

Altmanov Z-Score je sintetički pokazatelj koji predviđa stečaj poduzeća u roku od jedne ili dvije godine. Sastoji se od 5 dijelova tj. X-eva. X1 predstavlja udio radnog kapitala u ukupnoj imovini, X2 stavlja u odnos zadržanu dobit i ukupnu imovinu te pokazuje udio reinvestiranih sredstava tijekom poslovanja. X3 je pokazatelj profitabilnosti imovine, dok X4 pokazuje koliko imovina pojedinog poduzeća može izgubiti na vrijednosti prije nego poduzeće postane

insolventno. Pokazatelj X5 prikazuje aktivnost poduzeća tj. radi se o koeficijentu obrta ukupne imovine. Nedostatak ovih pokazatelja je u tome što ih ne mogu koristiti poduzeća čije dionice ne kotiraju na burzi te ga mogu koristiti samo proizvodna poduzeća. (Žager, K.; Mamić Sačer, I.; Sever, S.; Žager, L.; 2008.)

Jamnici je u 2017. godini „proglašen“ bankrot iz razloga što je z-score pokazatelj pao na -10,30 u odnosu na prethodnu godinu kada je iznosio 1,48 gdje se moglo razmišljati o šansi za uspjehom.

Tablica 36. BEX indeks poslovne izvrsnosti

Sintetski pokazatelj	Postupak	2016	2017	Kriterij
<i>profitabilnost</i>	<i>EBIT/ukupna aktiva</i>	-0,18	-2,27	<i>BEX veći od 2 = dobra tvrtka, 1-2 = potrebno unapređenje, manji od 1 i negativan = ugrožena egzistencija</i>
<i>stvaranje vrijednosti</i>	<i>neto dobit/vlastiti kapital*cijena (MV)</i>	-0,34	-10,47	
<i>likvidnost</i>	<i>radni kapital/ukupna aktiva</i>	0,23	-0,06	
<i>snaga financiranja</i>	<i>5*(Neto dob.+Amort.)/Ukupne obveze</i>	-2,05	-3,81	
BEX	Ukupno (1+2+3+4)	-2,35	-16,62	

Izvor: GFI za 2017. godinu, obrada autora

BEX indeks je sintetički pokazatelj za procjenu poslovne izvrsnosti tvrtke na tržištu kapitala, a sastoji se od profitabilnosti, stvaranja vrijednosti, likvidnosti te snage financiranja. Kod BEX profitabilnosti mjeri se profitabilnost poslovnih aktivnosti. Iako se smatra kako bi BEX indeks trebao biti veći od 2 u Hrvatskoj se smatra dobrom tvrtkom kada je iznos 1.

6. UPRAVLJANJE FINACIJSKIM I OPERATIVNIM RIZICIMA

Rizici se mogu definiraju kao neizvjesnost budućeg ishoda, možemo ga smatrati gubitkom, odstupanje od očekivanog rezultata i vjerojatnost bilo kakvog odstupanja od planiranog. Bitna stavka rizika je visina tog rizika, odnosno koliko je rizik opasan i visok. Određivanje visine rizika bitna je odrednica samog određivanja rizika jer je izravno povezana sa upravljanjem rizikom. Razlikujemo rizike poslovnih tvrtki i rizike fizičkih osoba. Poslovne tvrtke susreću se s različitim rizicima, a neki od njih su financijski rizici, strateški i operativni rizici.¹⁰

Jamnica je izložena određenim internim i eksternim rizicima koji mogu utjecati na ostvarenje rezultata ili realizaciju strategije. Kako bi zaštitila svoju imovinu, Jamnica održava aktivnu politiku identifikacije i upravljanja rizicima. Uz zaštitu svoje imovine, Jamnica vodi računa i o svojim potrošačima, zaposlenicima, dioničarima, dobavljačima i okolišu. Glavni poslovni rizici s kojima se Jamnica susreće jesu strateški rizici, operativni rizici te financijski rizici. Strateški rizici uključuju rizik promjene preferencije potrošača, promjene cijene i dostupnosti sirovina, rizik utjecaja vremenskih uvjeta, promjene strukture prodajnih kanala i pritisak na cijene te rizik promjene konkurencijskog okruženja.¹¹

6.1 Financijski rizici

Financijski rizik možemo definirati kao rizik poduzeća koji nastaje iz promjena cijena, te tako direktno ili indirektno utječe na vrijednost poduzeća. Rizik likvidnosti, valutni rizik, kamatni rizik, cjenovni rizik, kreditni rizik glavni su rizici koji proizlaze iz financijskih instrumenata društva Jamnice.

Rizik likvidnosti naziva se još rizikom financiranja te on suočava društvo s teškoćama u pribavljanju sredstava kako bi se podmirile dospjele obveze. Jamnica pažljivo prati svoje novčane tijekove te planira kratkoročne i dugoročne odljeve i priljeve novca te generira novčana sredstva kako bi svoje obveze podmirila u dogovorenom roku. Do datuma početka postupka izvanredne uprave, ostatak primljenih sredstava Jamnica je plasirala u vidu kratkoročnih depozita i imovine raspoložive za prodaju, tj. radi se o pozajmici Agrokoru d.d. Na dan 31.12.2017. godine Jamnica ima obveze prema dobavljačima u iznosu od 298,3 milijuna, obveze po mjenicama u iznosu od 22,4 milijuna kuna te ostale obveze u iznosu od 97,2 milijuna kuna.

Valutni rizik proizlazi iz fluktuacije međuvalutnih odnosa između kune i eura ili druge strane valute. Valutni rizik čini dio kreditnih obveza društva Jamnice, dok kod ostale imovine dominira kuna. Jamnica je izložena kreditnom riziku, a to je rizik nepodmirenja obveza, odnosno mogućnost da se uložena sredstva neće pravodobno ili u potpunosti vratiti te da se neće vraćati planiranom dinamikom. Imovina Jamnice sastoji se od potraživanja po danim zajmovima, potraživanja od kupaca i ostala potraživanja.

¹⁰ Vrste rizika, službena stranica HNBa <https://www.hnb.hr/temeljne-funkcije/medunarodne-pricuve/rizici>
<https://www.zse.hr/userdocsimages/financ/JMNC-fin2017-1Y-REV-K-HR.pdf>

¹¹ Revizorsko i financijsko izvješće Jamnice d.d. za 2017. godinu
<https://www.zse.hr/userdocsimages/financ/JMNC-fin2017-1Y-REV-K-HR.pdf>

Kreditni rizik Jamnice na dan 31.12.2017. godine najvećim dijelom odnosi se na potraživanja od povezanih društava. Jamnica je smanjila kreditni rizik provođenjem mjera kontrole naplate i isporuke robe kao i pribavljanjem instrumenata osiguranja dužnika. Kratkotrajna imovina Jamnice prema kreditnoj kvaliteti protustranaka na dan 31.12.2017. godine iznosi 361,7 milijuna kuna, a najveća su potraživanja od kupaca u iznosu od 243,3 milijuna kuna te dani zajmovi i depoziti u iznosu od 96,6 milijuna kuna. Dugotrajna imovina Jamnice prema kreditnoj kvaliteti protustranaka na dan 31.12.2017. godine iznosi 31,7 milijun kuna, a najveći dio se odnosi na ulaganja u vrijednosne papire u iznosu od 31 milijun kuna.

Riziku promjene kamatne stope je rizik da će se vrijednost financijskih instrumenata promijeniti uslijed promjene tržišnih kamatnih stopa u odnosu na kamatne stope primjenjive na financijske instrumente. Riziku promjene kamatnih stopa najvećim dijelom je izložena imovina i obveze na primljene kredite. Većina dugoročnih kredita primljena je uz fiksnu kamatnu stopu te na taj način Jamnica nije značajno izložena riziku promjene kamatnih stopa.

Kod upravljanja kapitalom, Jamnici je cilj osigurati potporu poslovanja i maksimizirati vrijednost dioničarima. Društvo upravlja kapitalom kako bi prilagodilo isplate dividendi dioničarima, povrat kapitala dioničarima ili izdalo novu emisiju dionica. S obzirom da je nagodba potvrđena od strane Trgovačkog suda 6.7.2018. godine, Jamnica je proknjižila rezervacije za obveze po izdanim jamstvima u skladu s EPM modelom u poslovnim knjigama te je time postalo insolventno, a poslovanje će se dalje odvijati kroz novoosnovano društvo koje je dobilo ime Jamnica Plus d.o.o. u vlasništvu Fortenova Grupe.

6.2 Operativni rizici

Operativni rizik je rizik gubitka zbog neadekvatnih unutarnjih postupaka ili propusta, zbog ljudskih pogrešaka i pogrešaka u sustavu te zbog vanjskih događaja. Operativni rizik kontrolira se strogim razdjeljivanjem funkcija i odgovornosti, točno propisanim metodologijama i procedurama te redovitim unutarnjim i vanjskim revizijama.¹²

Rizik nedostatka radne snage smatra se operativnim rizikom Jamnice. Strah od ovog rizika javlja se zbog kontinuiranog iseljavanja stanovništva u inozemstvo i sve veće potrebe za sezonskim radnicima koja je popraćena većim obujmom poslovanja te strah od ne oporavka gospodarstva. Strah od ovog rizika je velik te može doći do ne isporuke kupcima. Kako bi se zaštitila od ovog rizika, Jamnica brine i ulaže u svoje zaposlenike te provodi prekvalifikaciju postojećih zaposlenika.¹³

¹² Vrste rizika, službena stranica HNBA <https://www.hnb.hr/temeljne-funkcije/medunarodne-pricuve/rizici>
<https://www.zse.hr/userdocsimages/financ/JMNC-fin2017-1Y-REV-K-HR.pdf>

¹³Revizorsko i financijsko izvješće Jamnice d.d. za 2017. godinu
<https://www.zse.hr/userdocsimages/financ/JMNC-fin2017-1Y-REV-K-HR.pdf>

7. ZAKLJUČAK

Jamnica godinama gradi pozitivan imidž, stvarajući čvrste veze s potrošačima i ugodno radno okruženje za svoje zaposlenike. Uz bogatu tradiciju i kvalitetom proizvoda osvaja tržišta izvan regije te se može pohvaliti jakom distribucijskom mrežom. Kvaliteta proizvoda, sustav upravljanja okolišem te energetska učinkovitost Jamnice ogleda se u mnogobrojnim certifikatima koji potvrđuju sustavno upravljanje poslovanjem, kontinuirano praćenje proizvodnih procesa i kontrolu proizvoda. Praćenjem SWOT analize, Jamnica bi dodatno trebala ulagati u razvoj marketinga te u razvoj zaposlenika. Poslovanjem na tržištima gdje je dostupan veliki broj supstitutivnih proizvoda, Jamnica je izložena riziku promjene cijene, a zbog promjena preferencija potrošača i trenda zdravog življenja potrebna su ulaganja u nove proizvode s manjom količinom šećera te proizvodnja novih proizvoda baziranih na prirodnim i zdravim sokovima. Inoviranje asortimana uključivalo bi nove okuse, nove kategorije proizvoda, pakiranje te novi način komunikacije. Provedenom horizontalnom i vertikalnom analizom bilance i računa dobiti i gubitka te dobivenim rezultatima financijskih pokazatelja, došlo se do rezultata kako je prisutan veliki pad i moć Jamnice. Iako je slika budućnosti Jamnice iz ove perspektive jako loša, postoji vjerojatnost da će doći do promjena koje će bitno utjecati na napredak u poslovanju. Jamnica d.d. u 2017. godini poslovala je s velikim gubicima koji su utjecali na nesposobnost podmirenja kratkoročnih i dugoročnih obveza u dogovorenom roku. Društvo je 2017. godine ostvarilo gubitak u iznosu od 3.546 milijuna kuna što je u odnosu na 2016. godinu rast za 955,7%. Povećanje gubitka 2017. godine rezultat je knjiženja rezervacija za izdana financijska jamstva i povećanje ispravka vrijednosti potraživanja od povezanih društva. Analiziranjem bilance, donosi se zaključak kako Jamnica d.d. u 2017. godini nije likvidna te je u trendu pogoršanja likvidnosti zbog smanjenja neto radnog kapitala za 91,2 milijuna kuna. Zbog smanjenja neto radnog kapitala, Jamnica d.d. nije ni financijski stabilna, ni solventna te ne zadovoljava zlatno bilančno pravilno ni zlatno bankarsko pravilo. Poznato je kako je Jamnica, jedna od najvećih proizvođača pića u Republici Hrvatskoj prijašnjih godina imala najjaču tržišnu moć te je konkurirala svim sličnim proizvođačima. Do ovakve situacije u kojoj se nalazi Jamnica došlo je kroz suradnju s Agrokorom kojeg je sustigla kriza te je 10. travnja 2017. godine Trgovački sud u Zagrebu otvorio postupak izvanredne uprave nad Agrokorom i njegova 24 povezana i ovisna društva u Hrvatskoj, među kojima je i Jamnica. U travnju 2017. godine upravljanje preuzima državna vlast Republike Hrvatske, koja 10. travnja 2017. godine na čelo Agrokora imenuje Antu Ramljaka. Agrokor je trenutačno u procesu Izvanredne Uprave što je poseban stečajni postupak u Republici Hrvatskoj. Dana 1. travnja 2019. izvršen je prijenos gospodarske cjeline na Fortenova Grupa d.d., odnosno na Jamnica plus d.o.o., kompaniju u vlasništvu Fortenova Grupe. Razvojne aktivnosti u budućnosti kojima teži Jamnica, temeljit će se na maksimizaciji stvaranja slobodnog novčanog toka i profitabilnosti te optimizaciji poslovnih procesa i troškova. Također, usmjerava se na jače strateško povezivanje i dodatno iskorištavanje sinergijskih efekata poslovanja s povezanim društvima.

8. POPIS LITERATURE

8.1 Knjige

Žager, K.; Mamić Sačer, I.; Sever, S.; Žager, L. (2008). *Analiza financijskih izvještaja*, Zagreb: Masmedia

Parać, B. (2013). *Poduzetničko računovodstvo i financijsko izvještavanje*, Zaprrešić: Viskoa škola za poslovanje i upravljanje s pravom javnosti Baltazar Adam Krčelić

Goldstein, B., (2009.), *Najbolji marketinški alati za male poduzetnike*, Zagreb: Algoritam i Visoka škola za poslovanje i upravljanje „Baltazar Adam Krčelić“ Zaprrešić

8.2 Internetski izvori

Službena stranica Jamnice, Osnovni podaci o Jamnici, povijest Jamnice, upravljanje sustavima poslovanja

<https://jamnica.company/hr/o-nama/osnovni-podaci> (pristupano 01.06.2019.)

Agrokor, Počeci i razvoj Agrokor grupe,

<http://www.agrokor.hr/hr/koncern/o-nama/> (pristupano 01.06.2019.)

Rad o slučaju Agrokor, kriza najveće hrvatske ekonomije, objavljeno u studenom 2017.,

https://www.fes-croatia.org/fileadmin/user_upload/171109_Agrokor_WEB.pdf (pristupano 01.06.2019.)

ZSE, Jamnica d.d., Godišnji izvještaj, revidirano, nekonsolidirano, 2017. godina , objavljeno 13.07.2018.

<https://www.zse.hr/userdocsimages/financ/JMNC-fin2017-1Y-REV-K-HR.pdf> (pristupano 05.06.2019.)

HNB, Vrste rizika, objavljeno 31.01.2015.,

<https://www.hnb.hr/temeljne-funkcije/medunarodne-pricuve/rizici> (pristupano 27.06.2019.)

Prof. dr. sc. Tipurić Darko, Situacijska analiza, analiza makro okoline, objavljeno

24.02.2014., <http://www.efzg.unizg.hr/UserDocsImages/OIM/dhruska/2014-2%20Situacijska%20analiza%20-%20okolina%20i%20SWOT.pdf> (pristupano 27.06.2019.)

PEST analiza, objavljeno 14.08.2009. <http://www.ebizmags.com/sto-je-pest-analiza-i-cemu-sluzi/> (pristupano 27.06.2019.)

9. POPIS TABLICA I SLIKA

Tablica 1. Skraćeni Račun dobiti i gubitka	7
Tablica 2. Struktura poslovnih prihoda	8
Tablica 3. Struktura financijskih prihoda	9
Tablica 4. Poslovni rashodi	10
Tablica 5. Struktura materijalnih troškova	11
Tablica 6. Struktura troškova osoblja.....	11
Tablica 7. Struktura troškova vrijednosnog usklađivanja	12
Tablica 8. . Struktura financijskih rashoda.....	12
Tablica 9. Struktura financijskog rezultata	13
Tablica 10. Operativni račun dobiti i gubitka (EBITDA model)	14
Tablica 11. Skraćena bilanca.....	15
Tablica 12. Dugotrajna imovina.....	16
Tablica 13. Dugotrajna nematerijalna imovina	17
Tablica 14. Dugotrajna materijalna imovina.....	17
Tablica 15. Dugotrajna financijska imovina	18
Tablica 16. Potraživanja (dugoročna)	18
Tablica 17. Odgođena porezna imovina.....	19
Tablica 18. Kratkotrajna imovina.....	19
Tablica 19. Zalihe.....	20
Tablica 20. Potraživanja (kratkoročna)	20
Tablica 21. Kratkotrajna financijska imovina	21
Tablica 22. Kapital i rezerve	22
Tablica 23. Rezerve iz dobiti.....	23
Tablica 24. Rezerviranja	23
Tablica 25. Dugoročne obveze	24
Tablica 26. Kratkoročne obveze.....	25

Tablica 27. Ekonomičnost.....	26
Tablica 28. Profitabilnost	27
Tablica 29. Likvidnost.....	27
Tablica 30. Solventnost	28
Tablica 31. Aktivnost	29
Tablica 32. Du Pontov sustav pokazatelja.....	30
Tablica 33. Investiranje	30
Tablica 34. VBM.....	31
Tablica 35. Altmanov Z-Score pokazatelj.....	31
Tablica 36. BEX indeks poslovne izvrsnosti	32
Slika 1 Primjer SWOT analize za Jamnicu d.d.	3
Slika 2 Primjer PEST analize na društvu Jamnice d.d.	4